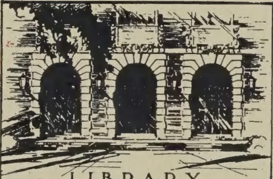

The Rev. John Chauler White

From the library of
Frederick W. Taylor,

Merry Christmas.
1896.

DE IMITATIONE CHRISTI.

This Edition, strictly limited to Five Hundred copies, was printed entirely from type, distributed immediately after printing.

WHITE AND ALLEN.

The "Chiswick" Edition

DE IMITATIONE CHRISTI

EDIDIT

P. CAELESTINUS WOLFSGRUBER

Presbyter Monasterii Benedictinorum ad Scotos
Vindobonæ, SS. Theologiae Doctor

NEW YORK AND LONDON
WHITE AND ALLEN

IN tanta piorum librorum copia vix ullus exstat alius, quem tanto studio et amore omnium temporum, locorum, nationum optimi ac doctissimi viri complexi sunt atque hunc, quem in manibus habes, aureum plane De imitatione Christi. *Neque iniuria; continet enim succum totius vitae spiritualis, compendium perfectionis, doctrinam normamque pie vivendi ac bene beateque moriendi. Dignior bibliothecae quam libri nomine noster libellus tot nactus est laudatores quot lectores; ab omnibus fuit expetitus atque lectitatus, a summis, mediis, infimis, in plurimas linguas transfusus atque ab omnibus approbatus.*

Leibnitz[1]*), magnum illud inter recentiores philosophos lumen de hoc opere scribit: "Est un des plus excellents traités, qui ayent été faits. Heureux celuy, qui en pratique le contenu non content de l'admirer."* Ampère[2]*) inter physicos nostri saeculi perquam excellens, cum sibi morienti familiaris quaedam ex eodem legere vellet, totum se memoria tenere respondit.* Cesare Cantu, *rerum gestarum scriptor gravissimus ad amicum scribit*[3]): *"Quel*

giorno mi unirò con loro nella preghiera e leggerò un capitolo del' Imitazione oltre quello che leggo ogni giorno." Pulchrum quoque testimonium fert de nostro libello Constantinus Caietanus[4]*), vir eruditissimus ex Benedictinorum ordine: "Numquam satiat eius lectio aut nauseam parit et mirifice audientis animum delectat, etiamsi milies repetatur. Latet in eo divina quaedam et occulta Spiritus sancti virtus, quae in legentis et audientis animum, modo id cum pietate et attente fiat, ita illabitur, ut eum penitus immutet et a rebus creatis in Deum transferat."* Ludovicus I.[5]*), Bavariae rex, qui artem Christianam et vitam ecclesiasticam mirum quantum auxit, adeo opusculum nostrum adamavit, ut eum legendo contritum ac litteris lineisque impletum relinqueret. Princeps* Eugen de Sabaudia[6]*), qui Austriae gloriae promovendae et illustrandae totam vitam addixerat, quocumque ibat, illum secum portabat. Referamus quoque hic, quod nisi gravissimis testimoniis*[7]*) niteretur, incredibile videretur. Cum quidam missionarius in Mauritaniam captivorum redimendorum causa profectus esset, rex, qui aliquando Christianus fuerat, eum in bibliothecam suam duxit atque hic in multis aliis codicibus manuscriptis libellum de imitando Christo Turcarum lingua conversum visendum porrexit. Adiecit autem, pluris se unicum illum facere quam reliquos omnes Mahumetanorum. Nec non artificum manus elegantissime effinxerunt hosce quattuor libros e. g.* Iosephus Führich, *atque a* Pierre Corneille, *parentem quem vocant Franco-Galli tragoediae, luculentissimis versibus expolitus est.*

E fonte huius libri sancti caelestem potum hauserunt, hoc pane mentem aluerunt. S. Ignatium de Loyola, *institutorem societatis Iesu, testatur Ludovicus Gonzalez solitum fuisse cotidie unum caput ex libello Thomae de Kempis legere, eo quo posita sunt ordine, a prandio alterum quodcumque fortuita libri apertio obtulisset, semperque in eo invenisse, quod praesenti animae statui congrueret, adeoque tam ei familiarem fuisse libellum, ut huius documenta in illius moribus, verbis et actionibus quasi spectare liceret. Idem sanctus Hieronymum Natalem, quo die primum receptus est, monuit, ut cotidie caput ex hoc libro, in quo meditaretur, legeret; tum alia capita, ut necessitas vel infirmitas postularet*[8]*).* S. Pius V. *et* S. Carolus Borromæus *semper nostrum libellum comitem habebant atque* S. Franciscus Salesius *utitur de eo verbis s. scripturae: "Non est inventus similis illi."*

Supervacaneum est percensere ex huius libri lectione innumeras animorum conversiones, quos ad artam salutis semitam a via lata et spatiosa peccati traduxit. Optimi viri et in auctorum optimorum lectione diu multumque versati de hoc opusculo dixerunt, se, cum maestitia animi vel molestiis quibuslibet afflicti fuissent, subito uno tantum capite lecto omnem maerorem abstersisse. In hoc libro agnoscitur immensa Dei providentia, ut, qui tam paucis ac humilibus sed spiritu plenis verbis tam multa suggesserit adeo efficacia ad movendum cor hominis.

Accipe ergo, pie lector, grato animo hunc amicum, quem Deus immensa bonitate nobis paravit, nec a latere tuo dimittas, sed semel lectum iterum iter-

umque relegas. Mihi crede. Numquam taedium afferet eius lectio. Videbis vim verborum et manna comedes, in quo omne genus saporis reperies, et dicescum regina Sabae:[9]*) "Maior est sapientia et opera tua, quam rumor, quem audivi."*

[1]) Otium Hannoveranum, Lipsiæ, MDCCXXII, pag. 77. [2]) Hettinger, Apologie des Christ. 4. ed. I. 225. [3]) d. d. 20. Oct. 1874. [4]) Methodus practica libr. IV. de imit. Christi Romae 1644, pag. 36. [5]) Görres, Histor.-Polit. Blätter 1876. S. 585 sqq. [6]) Etudes sur l'imitation de notre seigneur Jésus-Christ lect. in Académie des sciences, belles lettres et arts. Lyon, 25. August 1837. [7]) Henr. Sommalius S. I. epistola ad Leonardum Bettenium, coenobii S. Trudonis abbatem. [8]) Nic. Orlandinus, Hist. soc. Iesu, Colon. Agripp. 1621, I. lib. V. n. 9, pag. 147. [9]) 3. Reg. 10, 7.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De imitatione Christi et contemptu omnium vanitatum mundi.

QUI sequitur me, non ambulat in tenebris, dicit Dominus. Haec sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius et mores imitemur, si velimus veraciter illuminari et ab omni caecitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas sanctorum praecellit; et qui spiritum eius haberet, *absconditum ibi manna* inveniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu evangelii pium desiderium non sentiunt, quia spiritum Christi non habent. Qui autem plene vult et sapide Christi verba intellegere, oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati? Vere alta verba non faciunt sanctum et iustum, sed virtuosa vita efficit Deo carum. Opto magis sentire

compunctionem, quam scire eius definitionem. Si scires totam bibliam et omnium philosophorum dicta : quid tibi totum prodesset sine Dei gratia et caritate? *Vanitas ergo vanitatum et omnia vanitas*, praeter amare Deum et illi soli servire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad caelestia regna.

4. Vanitas est, divitias perituras quaerere ac in illis sperare. Vanitas est, honores ambire atque in altum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi, et illud desiderare, unde postmodum graviter puniri oportet. Vanitas est, longam vitam optare, de bona autem vita modicum curare. Vanitas est, praesentem vitam solum attendere et, quae futura sunt, non praevidere. Vanitas est, illud diligere, quod cum omni celeritate transit, et illuc non festinare, ubi gaudium permanet sempiternum.

5. Memento illius frequenter proverbii : quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.* Stude ergo, cor tuum ab amore visibilium abstrahere atque ad invisibilia transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam et perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili scire seu cognitione sui ipsius.

OMNIS homo naturaliter scire desiderat, sed scientia sine timore Dei quid importat? Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus philosophus, qui se ne-

glecto cursum caeli considerat. Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi, vilescit, nec laudibus delectatur humanis. *Si scirem omnia, quae in mundo sunt, et non essem in caritate*, quid me iuvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio, quia magna ibi distractio invenitur et deceptio. Scientes libenter volunt videri et sapientes dici. Multa sunt, quae scire parum vel nihil animae prodest. Et valde insipiens est, qui aliis intendit, quam iis, quae saluti suae deserviunt. Multa verba non satiant animam, sed bona vita refrigerat mentem, et pura conscientia magnam praestat ad Deum confidentiam.

3. Quanto plus et melius scis, tanto gravius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de arte ulla vel scientia, sed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa scis et satis bene intellegis, scito tamen, quia sunt multo plura, quae nescis. *Noli altum sapere*, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui praeferre, cum plures doctiores te inveniantur et magis in lege periti? Si vis utiliter scire aliquid et discere, ama nesciri et pro nihilo reputari.

4. Haec est altissima et verissima lectio: sui ipsius vera cognitio et despectio. De se ipso nihil tenere, de aliis autem bene semper et alte sentire, magna sapientia est et perfectio. Si videres alium aperte peccantem vel aliqua gravia perpetrantem, non deberes tamen te meliorem illo aestimare; quia nescis, quamdiu possis in bono stare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

CAPUT III.

De doctrina veritatis.

FELIX, quem veritas per se ipsam docet, non per figuras et voces transeuntes, sed sicuti se habet. Nostra opinio et noster sensus saepe nos fallunt et modicum vident. Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus non arguemur in iudicio, quia ignoravimus? Grandis insipientia, quod, neglectis utilibus et necessariis, ultro intendimus curiosis et damnosis: *Oculos habentes non videmus.*

2. Et quid curae nobis de generibus et speciebus? Cui aeternum verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur. Ex uno Verbo omnia, et unum loquuntur omnia: et hoc est *principium, quod et loquitur nobis.* Nemo sine illo intellegit aut recte iudicat. Cui omnia unum sunt, quique ad unum omnia trahit et omnia in uno videt, potest stabilis corde esse atque in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum tecum in caritate perpetua! Taedet me saepe legere multa et audire, in te est totum, quod volo et desidero. Taceant omnes doctores, sileant universae creaturae in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

3. Quanto quis magis unitus sibi et interius simplificatus fuerit, tanto plura et altiora sine labore intellegit, quia desuper lumen intellegentiae accipiet. Purus, simplex et stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur et in se otiosus ab omni propria

exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit et molestat, quam tua immortificata cordis affectio? Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ea ipse inflectit ad arbitrium rectae rationis. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum: vincere videlicet se ipsum et cotidie se ipso fortiorem fieri atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem habet sibi annexam et omnis speculatio nostra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quam profunda scientiae inquisitio. Non est culpanda scientia aut quaelibet simplex rei notitia, quae bona est in se considerata et a Deo ordinata; sed praeferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita. Quia vero plures magis scire desiderant, quam bene vivere, ideo saepe errant et paene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad exstirpanda vitia et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobiis. Certe adveniente die iudicii non quaeretur a nobis, quid legerimus, sed quid fecerimus; nec quam bene dixerimus, sed quam religiose vixerimus. Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi magistri, quos novisti bene, dum adhuc viverent et in studiis florerent? Iam eorum praebendas alii possident; et nescio, utrum de eis recogitent. In vita sua videbantur aliquid, modo autem de illis tacetur.

6. O quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum concordasset scientiae ipsorum! tunc bene studuissent et legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in hoc saeculo, qui parum curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo *evanescunt in cogitationibus suis.* Vere magnus est, qui magnam habet caritatem, qui parvus in se est et omne culmen honoris ducit pro nihilo. Vere prudens est, qui terrena omnia *arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.* Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit et suam relinquit.

CAPUT IV.

De prudentia in agendis.

NON est credendum omni verbo nec instinctui, sed caute ac longanimiter res est secundum Deum ponderanda. Pro dolor! saepe malum facilius quam bonum de alio creditur et dicitur: ita infirmi sumus. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, quia sciunt humanam infirmitatem ad malum proclivem et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia est, non esse praecipitem in agendis nec pertinaciter in propriis sensibus stare. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe, et quaere potius instrui a meliori, quam tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum et expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit et Deo subiectior, tanto in omnibus erit sapientior atque pacatior.

CAPUT V.

De lectione sanctarum scripturarum.

VERITAS est in scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia. Omnis scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quaerere potius debemus utilitatem in scripturis, quam subtilitatem sermonis. Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos. Non te afficiat auctoritas scribentis, utrum parvae vel magnae literaturae fuerit; sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non quaeras, quis haec dixerit, sed quid dicatur, attende.

2. *Homines transeunt*, sed *veritas Domini manet in aeternum*. Sine personarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra saepe nos impedit in lectione scripturarum, cum volumus intellegere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter; nec unquam velis habere nomen scientiae. Interroga libenter et audi tacens verba sanctorum, nec displiceant tibi parabolae seniorum: sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

QUANDOCUMQUE homo inordinate appetit aliquid, statim in se inquietus fit. Superbus et avarus nunquam quiescunt; pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur. Homo, qui necdum in se perfecte mortuus est, cito tentatur et vincitur in rebus parvis et vilibus. Infirmus in spiritu et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo saepe habet tristitiam, cum se subtrahit; leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem consecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur; quia secutus est passionem suam, quae nihil iuvat ad pacem, quam quaesivit. Resistendo igitur passionibus invenitur vera pax cordis, non autem serviendo eis. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spirituali.

CAPUT VII.

De vana spe et elatione fugienda.

VANUS est, qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis. Non pudeat te aliis servire pro amore Iesu Christi et pauperem in hoc saeculo videri. Non stes super te

ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, et Deus aderit bonae voluntati tuae. Non confidas in tua scientia vel cuiusquam astutia viventis, sed magis in Dei gratia, qui humiles adiuvat et de se praesumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, si adsunt, nec in amicis, quia potentes sunt, sed in Deo, qui omnia praestat et se ipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modica infirmitate corrumpitur et defoedatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum, quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis : quia aliter sunt iudicia Dei quam hominum, cui saepe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves. Non nocet, si omnibus te supponas ; nocet autem plurimum, si vel uni te praeponas. Iugis pax cum humili, in corde autem superbi zelus et indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De nimia familiaritate cavenda.

NON omni homini reveles cor tuum, sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam. Cum iuvenibus et extraneis rarus esto. Cum divitibus noli blandiri et coram mag-

natibus non libenter appareas. Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et bene morigeratis sociare et, quae aedificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo et angelis eius opta familiaris esse et hominum notitiam devita.

2. Caritas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama lucescat, cuius tamen praesentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere ex coniunctione nostra, et incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

CAPUT IX.

De oboedientia et subiectione.

VALDE magnum est, in oboedientia stare, sub praelato vivere et sui iuris non esse. Multo tutius est stare in subiectione, quam in praelatura. Multi sunt sub oboedientia magis ex necessitate quam ex caritate; et illi poenam habent et leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter Deum se subiciant. Curre huc vel illuc, non invenies quietem, nisi in humili subiectione sub praelati regimine. Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo et inclinatur ad eos magis, qui secum

sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui plene omnia scire possit? Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter sensum aliorum audire. Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis et aliud sequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim saepe, securius esse audire atque accipere consilium, quam dare. Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscuiusque sentire; sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio vel causa postulat, signum est superbiae et pertinaciae.

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

CAVEAS tumultum hominum quantum potes, multum enim impedit tractatus saecularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate et captivamur. Vellem me pluries tacuisse et inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur et invicem fabulamur, cum tamen raro sine laesione conscientiae ad silentium redierimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quaerimus et cor diversis cogitationibus fatigatum optamus relevare. Et multum libenter de his, quae multum diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus, libet loqui et cogitare.

2. Sed, pro dolor! saepe inaniter et frustra. Nam haec exterior consolatio interioris et divinae consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est et orandum, ne tempus otiose transeat. Si loqui licet et expedit, quae aedificabilia sunt, loquamur. Malus usus et neglegentia profectus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuvat tamen non parum ad profectum spiritualem devota spiritualium rerum collatio, maxime ubi pares animo et spiritu in Deo sibi sociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda et zelo proficiendi.

MULTAM possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis aut factis, quae ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se immiscet? qui occasiones forinsecus quaerit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt? Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt et ideo totis medullis cordis Deo inhaerere atque libere sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus et de transitoriis nimis sollicitamur. Raro etiam unum vitium perfecte vincimus et ad cotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi et tepidi remanemus.

3. Si essemus nobismet ipsis perfecte mortui et interius minime implicati, tunc possemus etiam divina sapere ac de caelesti contemplatione aliquid experiri. Totum et maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi nec perfectam sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito deicimur et ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in proelio, profecto auxilium Domini super nos videremus de caelo. Ipse enim certantes et de sua gratia sperantes paratus est adiuvare, qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus. Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito habebit finem devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, ut purgati a passionibus pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium exstirparemus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modo e contrario saepe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus quam post multos annos professionis. Fervor et profectus noster cotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere. Si modicam violentiam nobis faceremus in principio, cuncta postea possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est assueta dimittere, gravius contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuae et malam dedisce consuetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat

difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem et aliis laetitiam faceres te ipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

BONUM est nobis, quod habeamus aliquando gravitates aliquas et contrarietates; quia saepe hominem ad cor revocant, quatenus se in exsilio esse cognoscat nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est nobis, quod patiamur quandoque contradictores, et quod male atque imperfecte de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus et intendimus. Ista saepe iuvant ad humilitatem et a vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quaerimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene de nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo totaliter firmare, ut non esset ei necesse multas humanas consolationes quaerere. Quando homo bonae voluntatis tribulatur vel tentatur aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi necessarium magis intellegit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit et orat pro miseriis, quas patitur. Tunc taedet eum diutius vivere et mortem optat venire, ut possit dissolvi et cum Christo esse. Tunc enim bene advertit, perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse constare.

CAPUT XIII.

De resistendo tentationibus.

QUAMDIU in mundo vivimus, sine tribulatione et tentatione esse non possumus. Unde in Iob scriptum est: *Tentatio est vita hominis super terram.* Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas et vigilare in orationibus, ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui numquam dormitat, sed *circuit quaerens, quem devoret.* Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habeat aliquando tentationes; et plene illis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini saepe valde utiles, licet molestae sint et graves; quia in iis homo humiliatur, purgatur et eruditur. Omnes sancti per multas tribulationes et tentationes transierunt et profecerunt, et qui bene tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates.

3. Non est homo securus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit; quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Una tentatione seu tribulatione recedente alia supervenit, et semper ad patiendum aliquid habebimus; nam bonum felicitatis nostrae perdidimus. Multi quaerunt tentationes fugere, et gravius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per

patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat nec radicem evellit, parum proficiet; immo citius tentationes ad eum accedent, et peius sentiet. Paulatim et per patientiam cum longanimitate Deo iuvante melius superabis, quam cum duritia et importunitate propria. Saepius accipe consilium in tentationibus et cum tentato noli durius agere, sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum inconstantia est animi et parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sine gubernaculo hinc et inde a fluctibus impellitur, ita homo remissus et suum propositum deserens varie tentatur. *Ignis probat ferrum*, et tentatio hominem iustum. Nescimus saepe, quid possimus; sed tentatio aperit, quid simus. Vigilandum tamen est praecipue circa initium tentationis; quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur, sed extra limen statim, ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit:

Principiis obsta, sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus et assensio; sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se cotidie debilior fit, et hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suae gra-

viores tentationes patiuntur, quidam autem in fine. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis leviter tentantur secundum divinae ordinationis sapientiam et aequitatem, quae statum et merita hominum pensat et cuncta ad electorum suorum salutem praeordinat.

7. Ideo non debemus desperare, quum tentamur, sed eo ferventius Deum exorare, quatenus dignetur in omni tribulatione nos adiuvare, qui utique secundum dictum sancti Pauli *talem faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere. Humiliemus* ergo *animas nostras sub potenti manu Dei* in omni tentatione et tribulatione, quia *humiles spiritu salvabit et exaltabit.*

8. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecerit, et maius meritum ibi exsistit, et virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cum gravitatem non sentit; sed si tempore adversitatis patienter sustinet, spes magni profectus erit. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur et in parvis cotidianis saepe vincuntur, ut humilitati numquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario iudicio vitando.

AD te ipsum oculos reflecte et aliorum facta caveas iudicare. In iudicando alios homo frustra laborat, saepius errat et leviter peccat, se ipsum vero iudicando et discutiendo

semper fructuose laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de illa frequenter iudicamus; nam verum iudicium propter privatum amorem facile perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam facile turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2. Sed saepe aliquid ab intra latet vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occulte se ipsos quaerunt in rebus, quas agunt, et nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt et sentire. Si autem aliter fit, quam cupiunt, cito moventur et tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum et opinionum satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur, et ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuae magis inniteris vel industriae quam virtuti subiectivae Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminatus, quia Deus vult nos sibi perfecte subici et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV.

De operibus ex caritate factis.

PRO nulla re mundi et pro nullius hominis dilectione aliquod malum est faciendum, sed pro utilitate tamen indigentis bonum opus aliquando intermittendum est aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto bonum opus

non destruitur, sed in melius commutatur. Sine caritate opus externum nihil prodest; quidquid autem ex caritate agitur, quantumcumque parvum sit et despectum, totum efficitur fructuosum. Magis siquidem Deus pensat, ex quanto quis agit, quam quantum facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati quam suae voluntati servit. Saepe videtur esse caritas, et est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis raro abesse volunt.

3. Qui vero perfectam caritatem habet, nulla in re se ipsum quaerit, sed Dei gloriam solummodo in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in se ipso vult gaudere, sed in Deo super omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, et in quo finaliter omnes sancti fruibiliter requiescunt. O qui scintillam haberet verae caritatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis!

CAPUT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

QUAE homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic melius est forte pro tua probatione et patientia, sine

qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus dignetur tibi subvenire et possis benigne portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere, sed totum Deo committe, ut fiat voluntas eius et honor in omnibus servis suis, qui bene scit malum in bonum convertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus et qualescumque infirmitates, quia et tu multa habes, quae ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter volumus alios esse perfectos, sed tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alii districte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus et ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare, quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens; sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adiuvare, instruere et admonere. Quantae autem virtutis quisque sit, melius patet occasione adversitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De monastica vita.

OPORTET, ut discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere. Non est parvum, in monasteriis vel in congregatione habitare et ibi sine querela conversari et usque ad mortem fideliter perseverare. Beatus, qui ibidem bene vixerit et feliciter consummaverit. Si vis debite stare ac proficere, teneas te tamquam exsulem et peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus et tonsura modicum conferunt, sed mutatio morum et integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliud quaerit quam pure Deum et animae suae salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus et omnibus subiectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum; ad patiendum scias te vocatum et ad laborandum, non ad otiandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis sanctorum patrum.

INTUERE sanctorum patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio, et videbis quam modicum sit et paene nihil, quod nos agimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti et amici Christi Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigiliis et orationibus, in ieiuniis et sanctis meditationibus, in persecutionibus et opprobriis multis.

2. O quam multas et graves tribulationes passi sunt apostoli et martyres, confessores, virgines et reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vitam aeternam possiderent eas. O quam strictam et abdicatam vitam sancti patres in eremo duxerunt, quam longas et graves tentationes pertulerunt, quam frequenter ab inimico vexati sunt, quam crebras et fervidas orationes Deo obtulerunt, quam rigidas abstinentias peregerunt! Quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt, quam forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt, quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem aborabant et noctibus orationi diutinae vacabant, quamquam laborando ab oratione mentali minime cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis

hora ad vacandum Deo brevis videbatur, et prae magna dulcedine contemplationis etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renuntiabant, nihil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitae sumebant, corpori servire etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipsis videbantur tamquam nihili et huic mundo despecti, sed erant in oculis Dei pretiosi et electi. In vera humilitate stabant, in simplici oboedientia vivebant, in caritate et patientia ambulabant: et ideo in spiritu cotidie proficiebant et magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum in principio suae sanctae institutionis fuit! O quanta devotio orationis, quanta aemulatio virtutis, quam magna disciplina viguit! Quanta reverentia et oboedientia sub regula magistri in omnibus effloruit! Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt, qui tam strenue militantes mundum suppeditaverunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit, si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor et neglegentia status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore, et iam

taedet vivere prae lassitudine et tepore! Utinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa saepius exempla vidisti devotorum.

CAPUT XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interius, qualis videtur exterius hominibus. Et merito multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris, quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tamquam angeli in conspectu eius mundi incedere. Omni die renovare debemus propositum nostrum et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere: Adiuva me Domine Deus in bono proposito et sancto servitio tuo et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est, quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum extendit se cursus profectus nostri, et multa diligentia opus est bene proficere volenti. Quodsi fortiter proponens saepe deficit, quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri, et levis omissio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum in gratia Dei potius quam in propria sapientia pendet, in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt; nam homo proponit, sed Deus disponit, *nec est in homine via eius.*

3. Si pietatis causa aut fraternae utilitatis proposito quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem taedio animi aut neglegentia faciliter relinquitur, satis culpabile est et nocivum sentietur. Conemur quantum possumus; adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, et contra illa praecipue, quae amplius nos impediunt. Exteriora nostra et interiora pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continue te vales colligere, saltem interdum et ad minus semel in die, mane videlicet aut vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere et cogitatione, quia in his saepius forsitan Deum offendisti et proximum. Accinge te sicut vir contra diabolicas nequitias; frena gulam, et omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Numquam sis ex toto otiosus, sed aut legens aut scribens aut orans aut meditans aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia exercitia discrete sunt agenda nec omnibus aequaliter assumenda.

5. Quae communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secreto tutius exercentur privata. Cavendum tamen, ne piger sis ad communia et ad singularia promptior; sed expletis integre atque fideliter debitis et iniunctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deservit. Etiam pro temporis congruentia diversa placent exercitia, quia alia in festis, alia in feriatis magis

sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis et aliis tempore pacis et quietis. Alia, cum tristamur, libet cogitare, et alia, cum laeti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia et sanctorum suffragia ferventius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc saeculo migraturi simus et ad aeternum festum perventuri. Ideoque sollicite nos praeparare debemus in devotis temporibus et devotius conversari atque omnem observantiam strictius custodire, tamquam in brevi praemium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene praeparatos atque indignos tantae adhuc gloriae, quae revelabitur in nobis tempore praefinito : et studeamus nos melius ad exitum praeparare. *Beatus servus*, ait evangelista Lucas, *quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

CAPUT XX.

De amore solitudinis et silentii.

QUAERE aptum tempus vacandi tibi et de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quae compunctionem magis praestent quam occupationem. Si te subtraxeris a superfluis locutionibus et otiosis circuitionibus nec non a novitatibus et rumoribus audiendis, invenies tempus sufficiens et

aptum, quo bonis meditationibus insistas. Maximi sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant et Deo in secreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quotiens inter homines fui, minor homo redii. Hoc saepius experimur, quando diu confabulamur. Facilius est, omnino tacere quam verbo non excedere. Facilius est, domi latere quam foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum Iesu a turba declinare. Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo secure praeest, nisi qui libenter subest. Nemo secure praecipit, nisi qui bene oboedire didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi qui bonae conscientiae in se testimonium habet. Semper tamen sanctorum securitas plena timoris Dei exstitit; nec eo minus solliciti et humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas ex superbia et praesumptione oritur et in fine in deceptionem sui vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris coenobita aut devotus eremita.

4. Saepe meliores in aestimatione hominum gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam. Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed saepius impugnentur, ne nimium securi sint, ne forte in superbiam eleventur, ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent. O qui numquam transitoriam laetitiam quaereret, qui numquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret! O qui om-

nem vanam amputaret sollicitudinem et salutaria dumtaxat ac divina cogitaret totamque spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est caelesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* In cella invenies, quod deforis saepius amittes. Cèlla continuata dulcescit, et male custodita taedium generat. Si in principio conversionis tuae bene illam incolueris et custodieris, erit tibi postea dilecta amica et gratissimum solacium.

6. In silentio et quiete proficit anima devota et discit abscondita scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrimarum, quibus singulis noctibus se lavet et mundet, ut conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni saeculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit a notis et amicis, appropinquabit illi Deus cum angelis sanctis. Melius est latere et sui curam agere quam se neglecto signa facere. Laudabile est homini religioso raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus et concupiscentia eius.* Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae et cordis dispertionem reportas? Laetus exitus tristem saepe reditum parit, et laeta vigilia serotina triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine ut vipera mordet et perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non videas?

Ecce caelum et terra et omnia elementa, nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu possit sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres praesentia, quid esset nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis et ora pro peccatis tuis et neglegentiis. Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quae tibi praecepit Deus. Claude super te ostium tuum et voca ad te Iesum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si non exisses nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

SI vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei et noli esse nimis liber, sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos nec ineptae tradas te laetitiae. Da te ad cordis compunctionem, et invenies devotionem. Compunctio multa bona reperit, quae dissolutio cito perdere consuevit. Mirum est, quod homo possit umquam perfecte in hac vita laetari, qui suum exsilium et animae suae pericula tam multa considerat et pensat.

2. Propter levitatem cordis et neglegentiam defectuum nostrorum non sentimus animae nostrae dolores; sed saepe vane ridemus, quando merito flere

deberemus. Non est vera libertas nec bona laetitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix, qui abicere potest omne impedimentum distractionis et ad unionem se recolligere sanctae compunctionis. Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare. Certa viriliter: consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primum et admoneas te ipsum specialiter prae omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari; sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene ac circumspecte, sicut decet Dei servum et devotum religiosum conversari. Utilius est saepe atque securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem praecipue. Tamen quod divinas non habemus aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non quaerimus nec vanas et externas abicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi et flendi. Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hic vivit. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materiae iusti doloris et internae compunctionis sunt peccata et vitia nostra, quibus ita involuti iacemus, ut raro caelestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua quam de longitudine vitae tuae cogitares, non dubium, quin te ferventius emendares. Si etiam futuras inferni sive purgatorii poenas cordialiter perpenderes, credo, quod laborem et dolorem sustineres libentius et nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, et adhuc blandimenta amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.

6. Saepe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum et dic cum propheta : *Ciba me Domine pane lacrimarum et potum da mihi in lacrimis in mensura.*

CAPUT XXII.

De consideratione humanae miseriae.

MISER es, ubicumque fueris et quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis et desideras ? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem ? Nec ego nec tu nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis rex sit vel papa. Quis est, qui melius habet ? Utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles et infirmi : Ecce quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens et excelsus ! Sed attende ad caelestia bona, et videbis, quod omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta et

magis gravantia, quia numquam sine sollicitudine et timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Vere miseria est vivere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto praesens vita fit ei amarior, quia sentit melius et videt clarius humanae corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare et ceteris necessitatibus naturae subiacere vere magna miseria est et afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus et liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: *De necessitatibus meis erue me, Domine.* Sed vae non cognoscentibus suam miseriam, et amplius vae illis, qui diligunt hanc miseram et corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant, ut, si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani et infideles corde, qui tam profunde in terris iacent, ut nihil nisi carnalia sapiant! Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quam vile atque nihilum erat, quod amaverunt. Sancti autem Dei et omnes devoti amici Christi non attenderunt, quae carni placuerunt, nec quae in hoc tempore floruerunt, sed tota spes eorum et intentio ad aeterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura et invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia; adhuc habes tempus et horam.

5. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge et in instanti incipe et dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando male habes et tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem et aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus nec sine taedio et dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem; ideo oportet nos tenere patientiam et Dei exspectare misericordiam, *donec transeat iniquitas haec, et mortalitas absorbeatur a vita.*

6. O quanta fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua et cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cavere et post horam agis, quasi nihil proposuisses. Merito ergo nos ipsos humiliare possumus nec umquam aliquid magni de nobis sentire, quia tam fragiles et instabiles sumus. Cito potest etiam perdi per neglegentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane? Vae nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi iam pax sit et securitas, cum necdum appareat vestigium verae sanctitatis in nostra conversatione. Bene opus esset, quod adhuc iterum institueremur tamquam boni novitii ad mores optimos, si forte spes esset de aliqua futura emendatione et maiori spirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

VALDE cito tecum erit hic factum; vide ergo, qualiter modo te habeas. Hodie homo est et cras non comparet. Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit a mente. O hebetudo et duritia cordis humani, quod solum praesentia meditatur et futura non magis praevidet! Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie vel statim esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, et quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget; utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo! Multi annos conversionis computant, sed saepe parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere. Beatus, qui horam mortis suae semper ante oculos habet et ad moriendum cotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia et tu per eandem viam transibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum; vespere autem facto mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto et taliter vive, ut numquam imparatum te mors in-

veniat. Multi subito et improvise moriuntur; nam *hora, qua non putatur, Filius hominis venturus est.* Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua praeterita et valde dolebis, quia tam neglegens et remissus fuisti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor paenitentiae, promptitudo oboedientiae, abnegatio sui et supportatio cuiuslibet adversitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es; sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur; sicut, qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos et proximos nec in futurum tuam salutem differas, quia citius obliviscentur tui homines quam aestimas. Melius est, nunc tempestive providere atque aliquid boni praemittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum; *nunc sunt dies salutis, nunc tempus acceptabile.* Sed pro dolor! quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde aeternaliter vivas! Veniet, quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; et nescio, an impetrabis.

6. Eia carissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modo semper timoratus fueris et de morte suspectus.

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere quam timere. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo; disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per paenitentiam, ut tunc valeas certam habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hic securum? Quam multi decepti sunt et insperate de corpore extracti? Quotiens audisti a dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit; et sic omnium finis mors est, et vita hominum tamquam umbra pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem, aut quis orabit pro te? Age, age nunc, carissime, quidquid agere potes, quia nescis, quando morieris; nescis etiam, quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Praeter salutem tuam nihil cogites; solum quae Dei sunt cures. Fac nunc tibi amicos venerando Dei sanctos et eorum actus imitando, ut, cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in aeterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum et hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serva cor liberum et ad Deum sursum erectum, quia *non habes hic manentem civitatem*. Illuc preces et gemitus cotidianos cum lacrimis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

CAPUT XXIV.

De iudicio et poenis peccatorum.

IN omnibus rebus respice finem et qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur nec excusationes recipit, sed quod iustum est, iudicabit. O miserrime et insipiens peccator, quid respondebis Deo omnia mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non provides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

2. Habet magnum et salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias plus dolet de alterius malitia quam de sua iniuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat et ex corde culpas indulget; qui veniam ab aliis petere non retardat; qui facilius miseretur quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit et carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modo purgare peccata et vitia resecare, quam in futuro purganda reservare. Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ille ignis devorabit nisi peccata tua? Quanto tibi ipsi amplius nunc parcis et carnem sequeris, tanto durius postea lues et maiorem materiam comburendi reservas. In quibus homo

peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis pungentur, et gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi et voluptatum amatores ardenti pice et fetido sulpure perfundentur, et sicut furiosi canes prae dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habeat. Ibi superbi omni confusione replebuntur, et avari miserrima egestate actabuntur. Ibi erit una hora gravior in poena, quam hic centum anni in amarissima paenitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis; hic tamen interdum cessatur a laboribus atque amicorum fruitur solaciis. Esto modo sollicitus et dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii sis securus cum beatis. *Tunc enim iusti stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt* et depresserunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis, et pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus et despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, et *omnis iniquitas oppilabit os suum.* Tunc gaudebit omnis devotus, et maerebit omnis irreligiosus. Tunc plus exsultabit caro afflicta, quam si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis et obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium quam deauratum palatium. Tunc plus iuvabit constans patientia quam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex oboedientia, quam omnis saecularis astutia.

6. Tunc plus laetificabit pura et bona conscientia, quam docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione. Tunc potius gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita et ardua paenitentia quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati, ut tunc valeas a gravioribus liberari. Hic primo proba, quid possis postea. Si nunc tam parum non vales sustinere, quomodo aeterna tormenta poteris sufferre? Si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere: delectari hic in mundo et postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernum diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses, quid totum tibi prodesset, si iam in instanti mori contingeret? Omnia ergo vanitas praeter amare Deum et illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit, quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum, si mortem et iudicium timeat. Bonum tamen est, ut, si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coerceat. Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitae.

ESTO vigilans et diligens in Dei servitio et cogita frequenter, ad quid venisti et cur saeculum reliquisti. Nonne ut Deo viveres et spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies, nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, et magnam requiem immo perpetuam laetitiam invenies. Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies; sed securitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius inter metum et spem frequenter fluctuaret et quadam vice maerore confectus in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, haec intra se revolvit dicens: O si scirem, quod adhuc perseveraturus essem! Statimque audivit intus divinum responsum: Quid, si hoc scires, facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, et bene securus eris. Moxque consolatus et confortatus divinae se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio. Noluitque curiose investigare, ut sciret, quae sibi essent futura, sed magis studuit inquirere, quae esset voluntas Dei beneplacens et perfecta ad omne opus bonum inchoandum et perficiendum.

3. *Spera in Domino et fac bonitatem*, ait pro-

pheta, *et inhabita terram, et pasceris in divitiis eius.* Unum est, quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis. Enim vero illi maxime prae aliis in virtutibus proficiunt, qui ea, quae sibi magis gravia et contraria sunt, virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit et gratiam meretur ampliorem, ubi magis se ipsum vincit et in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent aeque multum ad vincendum et moriendum. Diligens tamen aemulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuvant, videlicet: subtrahere se violenter ab eo, ad quod natura vitiose inclinatur, et ferventer instare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam cavere magis studeas et vincere, quae tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias, ut, si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias, aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quam iucundum est et dulce videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos! Quam triste est et grave videre inordinate ambulantes, qui ea, ad quae vocati sunt, non exercent! Quam nocivum est, neglegere vocationis suae propositum et ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi et imaginem

tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes inspecta vita Iesu Christi, quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet, nec opus est, ut extra Iesum aliquid melius quaerat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam cito et sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene portat et capit, quae illi iubentur. Religiosus neglegens et tepidus habet tribulationem et ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, exteriorem autem quaerere prohibetur. Religiosus extra disciplinam vivens gravi patet ruinae. Qui laxiora quaerit et remissiora, semper in angustiis erit, quia aut unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis artati sunt sub disciplina claustrali? Raro exeunt, abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt et se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses et diversae religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo iubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde et ore laudare! O si numquam indigeres comedere nec bibere nec dormire, sed semper posses Deum lau-

dare ac solummodo spiritualibus studiis vacare! Tunc multo felicior esses quam modo, cum carni ex qualicumque necessitate servis. Utinam non essent istae necessitates, sed solummodo spirituales animae refectiones, quas heu! satis raro degustamus.

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quaerit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit, tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno laetabitur nec pro modico contristabitur, sed ponet se integre ac fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus; cui nihil utique perit nec moritur, sed ei vivunt omnia et ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, et quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine atque diligentia numquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies male habere. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem et senties leviorem laborem propter Dei gratiam et virtutis amorem. Homo fervidus et diligens ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis et passionibus, quam corporalibus insudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expenderis fructuose. Vigila super te ipsum, excita te ipsum, admone te ipsum, et quidquid de aliis sit, non neglegas te ipsum. Tantum proficies, quantam tibi ipsi vim intuleris. Amen.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

De interna conversatione.

R*EGNUM Dei intra vos est*, dicit Dominus. *Converte te ex toto corde tuo ad Dominum* et relinque hunc miserum mundum, et inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere et ad interiora te dare, et videbis regnum Dei in te venire. *Est enim regnum Dei iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto*, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem. Omnis gloria eius et decor ab intra est et ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eia anima fidelis praepara huic sponso cor tuum, quatenus ad te venire et in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.* Da ergo Christo locum et ceteris omnibus nega introitum. Cum

Christum habueris, dives es, et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus et fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare. Homines enim cito mutantur et deficiunt velociter; *Christus* autem *manet in aeternum* et astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiamsi utilis sit et dilectus, neque tristitia multa capienda ex hoc, si interdum adversetur et contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt, et e converso saepe ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondebit et faciet bene, sicut melius fuerit. Non habes hic manentem civitatem et, ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus; nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus.

4. Quid hic circumspicis, cum iste non sit locus tuae requietionis? In caelestibus debet esse habitatio tua, et sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia et tu cum eis pariter. Vide, ut non inhaereas, ne capiaris et pereas. Apud Altissimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis alta speculari et caelestia, requiesce in passione Christi et in sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Iesu devote confugeris, magnam in tribulatione confortationem senties, nec multum curabis hominum despectiones facileque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam ni hoc mundo ab hominibus despectus et in maxima necessitate a notis

et amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit et despici, et tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et benefactores? Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine te cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfecte introisses in interiora Iesu et modicum de ardenti amore eius sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Iesu facit hominem se ipsum contemnere. Amator Iesu et verus internus et liber ab affectionibus inordinatis potest se ad Deum libere convertere et levare se super se ipsum in spiritu ac fruitive quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur aut aestimantur, hic vere sapiens est et doctus magis a Deo quam ab hominibus. Qui ab intra scit ambulare et modicum res ab extra ponderare, non requirit loca nec tempora exspectat ad habenda devota exercitia. Homo internus cito se recolligit, quia numquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior aut occupatio ad tempus necessaria, sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est et ordinatus, non curat mirabiles et perversos hominum gestus. Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si recte tibi esset et bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent et profectum. Ideo multa tibi displicent et saepe conturbant, quia

adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exterius, poteris speculari caelestia et frequenter iubilare interius.

CAPUT II.

De humili submissione sui.

NON magni pendas, quis pro te vel contra te sit, sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Habeas conscientiam bonam, et Deus bene te defensabit. Quem enim Deus adiuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit. Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio Domini auxilium. Ipse novit tempus et modum liberandi te, et ideo debes te illi resignare. Dei est adiuvare et ab omni confusione liberare. Saepe valde prodest ad maiorem humilitatem conservandam, quod defectus nostros alii sciant et redarguant.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc facile alios placat et leviter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit et liberat, humilem diligit et consolatur, humili homini se inclinat, humili largitur gratiam magnam et post suam depressionem levat ad gloriam. Humili sua secreta revelat et ad se dulciter trahit et invitat. Humilis accepta contumelia et confusione satis bene est in pace, quia stat in Deo et non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

PONE te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodest quam bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit et faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem male contentus est et commotus, variis suspicionibus agitatur; nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit saepe, quod dicere non deberet, et omittit, quod sibi magis facere expediret. Considerat, quid alii facere teneantur, et neglegit, quod ipse facere tenetur. Habe ergo primo zelum super te ipsum et tunc zelare poteris iuste etiam proximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusare et colorare et aliorum non vis excusationes recipere. Iustius esset, ut te accusares et fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta et alium. Vide, quam longe es adhuc a vera caritate et humilitate, quae nulli novit indignari vel irasci, nisi tantum sibi ipsi. Non est magnum cum bonis et mansuetis conversari; hoc enim omnibus naturaliter placet, et unusquisque libenter pacem habet et secum sentientes magis diligit. Sed cum duris et perversis aut indisciplinatis aut nobis contrariantibus pacifice posse vivere magna gratia est et laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui se ipsos in pace tenent et cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent nec alios in pace dimittunt; aliis sunt graves, sed sibi sunt semper graviores. Et sunt, qui se ipsos in pace retinent et ad pacem alios reducere student. Et tamen tota pax nostra in hac misera vita potius in humili sufferentia ponenda est quam in non sentiendo contraria. Qui melius scit pati, pacem tenebit maiorem. Iste est victor sui et dominus mundi, amicus Christi et heres caeli.

CAPUT IV.

De pura mente et simplici intentione.

DUABUS alis homo sublevatur a terrenis: simplicitate scilicet et puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit et gustat. Nulla te actio bona impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quam Dei beneplacitum et proximi utilitatem intendis et quaeris, interna libertate frueris. Si rectum cor tuum esset, tibi omnis creatura speculum vitae ac liber sanctae doctrinae esset. Non est creatura tam parva et vilis, quae bonitatem Dei non repraesentet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tu omnia sine impedimento videres et caperes bene. Cor purum penetrat caelum et infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter iudicat exterius. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri

cordis homo. Et si est alicubi tribulatio et angustia, hoc melius novit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem et totum candens efficitur, sic homo ad Deum se integre convertens torpore exuitur et in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem et libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfecte incipit se vincere et viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quae sibi prius gravia esse sentiebat.

CAPUT V.

De propria consideratione.

NON debemus nobis ipsis nimis credere, quia saepe gratia nobis deest et sensus. Modicum lumen est in nobis, et hoc cito per neglegentiam amittimus. Saepe etiam non advertimus, quod tam caeci intus sumus. Saepe male agimus et peius excusamus; passione interdum movemur et zelum putamus. Parva in aliis deprehendimus et nostra maiora pertransimus. Satis cito sentimus et ponderamus, quod ab aliis sustinemus, sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus. Qui bene et recte sua ponderaret, non esset, quod de alio graviter iudicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit. Et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Numquam eris internus et devotus, nisi de aliis silueris et ad te

ipsum specialiter respexeris. Si tibi et Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi praesens non es? Et quando omnia percurristi, quid te neglecto profecisti? Si desideras habere pacem et unionem veram, oportet, quod totum adhuc postponas et te solum prae oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conservaveris. Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nihil altum, nihil magnum, nihil gratum, nihil acceptum tibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima sub Deo despicit universa. Solus Deus aeternus et immensus, implens omnia, solacium est animae et vera cordis laetitia.

CAPUT VI.

De laetitia bonae conscientiae.

GLORIA boni hominis est testimonium bonae conscientiae. Habe bonam conscientiam, et semper laetitiam habebis. Bona conscientia valde multa potest portare et valde laeta est inter adversa. Mala conscientia semper timida est et inquieta. Suaviter requiesces, si te cor tuum non reprehenderit. Noli laetari, nisi cum bene feceris. Mali numquam habent veram laetitiam nec internam sentiunt pacem, quia *non est pax impiis, dicit Dominus.* Et si dixerint:

in pace sumus, *non venient super nos mala*, et quis nobis nocere audebit? ne credas eis, quoniam exsurget repente ira Dei, et in nihilum redigentur actus eorum, *et cogitationes eorum peribunt*.

2. Gloriari in tribulatione non est grave amanti; sic enim gloriari est in cruce Domini gloriari. Brevis gloria, quae ab hominibus datur et accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientia eorum et non in ore hominum. Iustorum laetitia de Deo et in Deo est, et gaudium eorum de veritate. Qui veram et aeternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem quaerit gloriam aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur caelestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Facile erit contentus et pacatus, cuius conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris, nec vilior, si vituperaris; quod es, hoc es, nec maior dici vales, quam Deo teste sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines foris. *Homo videt in facie, Deus autem in corde.* Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones. Bene semper gerere et modicum de se sentire humilis animae indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura magnae puritatis et internae fiduciae signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quaerit, liquet, quod se totaliter Deo commisit. *Non enim, qui se ipsum commendat, ille probatus est*, ait beatus Paulus, *sed quem Deus commendat.* Ambulare cum Deo intus nec aliqua affectione teneri foris status est interni hominis.

CAPUT VII.

De amore Iesu super omnia.

BEATUS, qui intellegit, quid sit amare Iesum et contemnere se ipsum propter Iesum. Oportet dilectum propter dilectum relinquere omnia, quia Iesus vult solus amari super omnia. Dilectio creaturae fallax est et instabilis, dilectio Iesu fidelis et perseverabilis. Qui adhaeret creaturae, cadet cum labili; qui amplectitur Iesum, firmabitur in aevum. Illum dilige atque amicum retine tibi, qui omnibus recedentibus te non relinquet nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis sive nolis.

2. Teneas te apud Iesum vivens et moriens et illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus solus te potest adiuvare. Dilectus tuus talis est naturae, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere et tamquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creatura evacuare, Iesus vellet libenter tecum habitare. Paene totum perditum invenies, quidquid extra Iesum in hominibus posueris. Non confidas nec innitaris super calamum ventosum, quia *omnis caro foenum, et omnis gloria eius ut flos foeni cadet.*

3. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris. Si enim tuum in aliis quaeris solacium et lucrum, senties saepius

detrimentum. Si quaeris in omnibus Iesum, invenies utique Iesum. Si autem quaeris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivus est sibi, si Iesum non quaerit, quam totus mundus et omnes adversarii sui.

CAPUT VIII.

De familiari amicitia Iesu.

QUANDO Iesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur. Quando vero Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non loquitur, exterior consolatio vilis est. Si autem Iesus unum verbum loquitur tantum, magna consolatio sentitur. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flebat, quando Martha illi dixit : *Magister adest et vocat te?* Felix hora, quando Iesus vocat de lacrimis ad gaudium spiritus. Quam aridus et durus es sine Iesu ! Quam insipiens et vanus, si cupis aliquid extra Iesum ! Nonne hoc est maius damnum, quam si totum perderes mundum ?

2. Quid potest mundus conferre sine Iesu ? Esse sine Iesu gravis est infernus, et esse cum Iesu dulcis est paradisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Iesum, invenit thesaurum bonum, immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum et plus quam totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu, ditissimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est scire conversari cum Iesu, et scire Iesum tenere magna prudentia. Esto humilis et pacificus, et erit tecum Iesus. Sis devotus et quietus, et permanebit tecum Iesus. Potes cito fugare Iesum et gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaveris et perdideris, ad quem fugies et quem quaeres amicum? Sine amico non potes bene vivere, et si Iesus non fuerit tibi prae omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus. Fatue igitur agis, si in aliquo altero confidis et laetaris. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium quam Iesum offensum. Ex omnibus ergo caris sit Iesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter se ipsum. Solus Iesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus et fidelis invenitur prae omnibus amicis. Propter ipsum et in ipso tam amici quam inimici tibi sint cari, et pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant. Numquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis, quod aliquis in corde suo tecum occupetur, neque tu cum alicuius occuperis amore; sed sit Iesus in te et in omni bono homine.

5. Esto purus et liber ab intus sine alicuius creaturae implicamento. Oportet te esse nudum et purum cor ad Deum gerere, si vis vacare et videre, quam suavis sit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia eius fueris praeventus et attractus, ut omnibus evacuatis et licentiatis solus cum solo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et

quando recedit, tunc pauper et infirmus erit et quasi tantum ad flagella relictus. In his non debes deici nec desperare, sed ad voluntatem Dei aequanimiter stare et cuncta supervenientia tibi ad laudem Iesu Christi perpeti, quia post hiemem sequitur aestas, post noctem redit dies et post tempestatem magna serenitas.

CAPUT IX.

De carentia omnis solacii.

NON est grave humanum contemnere solacium, cum adest divinum. Magnum vero est et valde magnum, tam humano quam divino posse carere solacio et pro honore Dei libenter exsilium cordis velle sustinere et in nullo se ipsum quaerere nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratia? Optabilis cunctis haec hora. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab omnipotente et ducitur a summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro solacio, et difficulter homo exuitur a se ipso. Vicit sanctus martyr Laurentius saeculum cum suo sacerdote, quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi etiam a se tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris amorem hominis superavit et pro humano solacio divinum beneplacitum magis elegit. Ita et tu

aliquem necessarium et dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere. Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris, sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum et diu oportet hominem in se ipso certare, antequam discat se ipsum plene superare et totum affectum suum plene in Deum trahere. Quando homo stat super se ipsum, facile labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi et studiosus sectator virtutum non cadit super consolationes nec quaerit tales sensibiles dulcedines, sed magis fortes exercitationes et pro Christo duros sustinere labores.

4. Cum igitur spiritualis consolatio a Deo datur, cum gratiarum actione accipe eam ; sed Dei munus intellege esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere nec inaniter praesumere, sed potius esto humilior ex dono, cautior quoque et timoratior in cunctis actibus tuis, quoniam transibit hora illa, et sequetur tentatio. Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes, sed cum humilitate atque patientia exspecta caelestem visitationem, quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare gratiam et consolationem. Istud non est novum nec alienum viam Dei expertis, quia in magnis sanctis et in antiquis prophetis saepe fuit talis alternationis modus.

5. Unde quidam praesente iam gratia dicebat : *Ego dixi in abundantia mea: non movebor in aeternum.* Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens : *Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus.* Inter haec tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum ro-

gat et dicit: *Ad te Domine clamabo et ad Deum meum deprecabor.* Denique orationis suae fructum reportat et se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus et misertus est mei, Dominus factus est adiutor meus.* Sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi et circumdedisti me laetitia.* Et si sic actum est cum magnis sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore et interdum in frigiditate sumus, quoniam spiritus venit et recedit secundum suae voluntatis beneplacitum. Unde beatus Iob ait: *Visitas eum diluculo et subito probas illum.*

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei et in sola spe gratiae caelestis? Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres et amici fideles, sive libri sancti vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus et hymni: omnia haec modicum iuvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia et in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam inveni aliquem tam religiosum, qui non habuerit interdum gratiae subtractionem aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus. Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim sequentis consolationis tentatio praecedens esse signum. Nam tentationibus probatis caelestis promittitur consolatio. *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitae.*

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideo non cesses praeparare te ad certamen, quia a dextris et a sinistris sunt hostes, qui numquam quiescunt.

CAPUT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

CUR quaeris quietem, cum natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quam ad consolationem, et ad crucem portandam magis quam ad laetitiam. Quis enim saecularium non libenter consolationem et laetitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias et carnis voluptates. Nam omnes deliciae mundanae aut turpes aut vanae sunt. Spirituales vero deliciae solae iucundae et honestae, ex virtutibus progenitae et a Deo puris mentibus infusae. Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet, quia tempus tentationis non diu cessat.

2. Multum contrariatur supernae visitationi falsa libertas animi et magna confidentia sui. Deus bene facit consolationis gratiam dando, sed homo male agit non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiae fluere, quia ingrati sumus auctori nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur

gratia digne gratias referenti; et auferetur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quae mihi aufert compunctionem; nec affecto contemplationem, quae ducit in elationem. Non enim omne altum sanctum, nec omne desiderium purum, nec omne dulce bonum, nec omne carum gratum Deo. Libenter accepto gratiam, unde humilior et timoratior inveniar atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiae et eruditus subtractionis verbere non sibi audebit quidquam boni attribuere, sed potius se pauperem et nudum confitebitur. Da Deo, quidquid Dei est, et tibi adscribe, quod tuum est; hoc est: Deo gratias pro gratia tribue, tibi autem soli culpam et dignam poenam pro culpa deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, et dabitur tibi summum; nam summum non stat sine infimo. Summi sancti apud Deum minimi sunt apud se. Et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate et gloria caelesti non sunt vanae gloriae cupidi. In Deo fundati et confirmati nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quaerunt, sed gloriam, quae a solo Deo est, volunt et Deum in se et in omnibus sanctis laudare super omnia cupiunt et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, et eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo et magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum aut munus vile videbitur. Non enim parvum est,

quod a summo Deo donatur. Etiamsi poenas et verbera donaverit, gratum esse debet, quia semper pro salute nostra facit, quidquid nobis evenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata; oret, ut redeat, cautus sit et humilis, ne amittat.

CAPUT XI.

De paucitate amatorum crucis Iesu.

HABET Iesus nunc multos amatores regni sui caelestis, sed paucos baiulatores suae crucis. Habet multos desideratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures invenit socios mensae, sed paucos abstinentiae. Omnes volunt cum Christo gaudere, sed pauci volunt pro ipso aliquid sustinere. Multi Iesum sequuntur usque ad fractionem panis, sed pauci ad bibendum calicem passionis. Multi miracula eius venerantur, sed pauci ignominiam crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt. Multi illum laudant et benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se absconderit et modicum eos reliquerit, aut in querimoniam vel in deiectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum et non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in tribulatione atque angustia cordis sicut in summa consolatione benedicunt. Et si numquam eis consolationem dare vellet,

ipsum tamen semper laudarent et semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus ! Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quaerunt ? Nonne amatores sui magis quam Christi probantur, qui sua commoda et lucra semper meditantur ? Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis ?

4. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus. Nam verum pauperem spiritu et ab omni creatura nudum *quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem substantiam suam*, adhuc nihil est. Et si fecerit paenitentiam magnam, adhuc exiguum est. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longe est. Et si habuerit virtutem magnam et devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest : unum scilicet, quod summe sibi necessarium est. Quid illud ? Ut omnibus relictis se relinquat et a se totaliter exeat nihilque de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quae facienda noverit, nihil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande aestimari possit, sed in veritate servum se inutilem pronuntiet, sicut Veritas ait : *Cum feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite, quia servi inutiles sumus.* Tunc vere pauper et nudus spiritu esse poterit et cum propheta dicere : *Quia unicus et pauper sum ego.* Nemo tamen isto ditior, nemo liberior, nemo potentior, qui scit se et omnia relinquere et ad infimum se ponere.

CAPUT XII.

De regia via sanctae crucis.

DURUS hic multis videtur sermo: *Abnega temet ipsum, tolle crucem tuam et sequere Iesum.* Sed multo durius erit audire illud extremum verbum: *Discedite a me maledicti in ignem aeternum.* Qui enim modo libenter audiunt et sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione damnationis aeternae. *Hoc signum crucis erit in caelo, cum Dominus ad iudicandum venerit.* Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, ad Christum accedent iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus, in cruce infusio supernae suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce virtutis summa, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animae nec spes aeternae vitae, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et sequere Iesum et ibis in vitam aeternam. Praecessit ille baiulans sibi crucem et mortuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem et mori affectes in cruce. Quia, si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris poenae, socius eris et gloriae.

3. Ecce in cruce totum constat, et in moriendo totum iacet, et non est alia via ad vitam et ad veram internam pacem, nisi via sanctae crucis et cotidianae mortificationis. Ambula, quo vis, quaere,

quodcumque volueris, et non invenies altiorem viam supra nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis. Dispone et ordina omnia secundum tuum velle ac videre nec invenies, nisi semper aliquid pati debere aut sponte aut invite, et ita crucem semper invenies. Aut enim in corpore dolorem senties aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis et, quod amplius est, saepe tibimet ipsi gravis eris; nec tamen aliquo remedio vel solacio liberari seu alleviari poteris, sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas. Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione discas pati, et ut illi totaliter te subicias et humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi sicut is, cui contigerit similia pati. Crux igitur semper parata est et ubique te exspectat. Non potes effugere, quocumque cucurreris, quia, quocumque veneris, te ipsum tecum portabis et semper te ipsum invenies. Converte te supra, converte te infra, converte te extra et intra: et in his omnibus invenies crucem, et necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem et perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te et deducet te ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invite portas, onus tibi facis et te ipsum magis gravas; et tamen oportet, ut sustineas. Si abicis unam crucem, aliam procul dubio invenies et forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium

potuit praeterire? Quis sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit? Nec enim Dominus noster Iesus Christus una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu in hoc mundo vixit. *Oportebat enim Christum pati et resurgere a mortuis et ita intrare in gloriam suam.* Et quomodo tu aliam viam quaeris, quam hanc regiam viam sanctae crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martyrium, et tu tibi quaeris requiem et gaudium? Erras, erras, si aliud quaeris quam pati tribulationes, quia tota ista vita mortalis plena est miseriis et circumsignata crucibus. Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto graviores sibi cruces inveniet, quia exsilii eius poena magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus non est sine levamine consolationis, quia fructum magnum sibi sentit accrescere ex sufferentia suae crucis. Nam dum sponte illi se subicit, omne onus tribulationis in fiduciam consolationis divinae convertitur. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam consolationem roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversitatis ob amorem conformitatis crucis Christi, ut non sine dolore ac tribulatione esse vellet, quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et graviora pro eo perferre potuerit. Non est istud virtus hominis, sed gratia Christi, quae tanta potest et agit in carne fragili, ut, quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur et diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare,

crucem amare, corpus castigare et servituti subicere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, se ipsum despicere et despici optare, adversa quaeque cum damnis perpeti et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad te ipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de caelo, et subicientur dicioni tuae mundus et caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus et Iesu cruce signatus.

10. Pone ergo te sicut bonus et fidelis servus Christi ad portandam viriliter crucem Domini tui pro te ex amore crucifixi. Praepara te ad toleranda multa adversa et varia incommoda in hac misera vita, quia sic tecum erit, ubicumque fueris, et sic revera invenies, ubicumque latueris. Oportet te ita esse, et non est remedium evadendi *a tribulatione malorum et dolore*, quam ut patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse et partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe ; faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu vero pone te ad sustinendum tribulationes et reputa eas maximas consolationes, quia *non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam*, etiamsi solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio sit tibi dulcis et sapiat pro Christo, tunc bene tecum aestima esse, quia invenisti paradisum in terra. Quamdiu vero pati grave tibi erit et fugere quaeres, tamdiu male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad

patiendum et moriendum, fiet cito melius, et pacem invenies. Etiamsi raptus fueris usque ad tertium caelum cum Paulo, non es propterea securus de nullo contrario sustinendo. *Ego,* inquit Iesus, *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere et perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses, pro nomine Iesu aliquid pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exsultatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque aedificatio esset proximi! Nam patientiam omnes commendant, quamvis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus moritur sibi, tanto magis Deo vivere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati quam multis consolationibus recreari, quia Christo similior esses et omnibus sanctis conformior. Non enim stat meritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolationibus, sed potius in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

15. Si enim melius aliquid aliud et utilius saluti hominum quam pati fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset. Nam et sequentes se discipulos omnesque eum sequi cupientes manifeste ad crucem portandam hortatur et dicit: *Si quis vult*

venire post me, abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Omnibus ergo perlectis et scrutatis sit ista conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

AUDIAM, *quid loquatur Dominus Deus in me.* Beata anima, quae Dominum in se loquentem audit et de ore eius verbum consolationis accipit. Beatae aures, quae venas divini susurri suscipiunt et de mundi huius susurrationibus nihil advertunt. Beatae plane aures, quae non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem loquentem et docentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant et ad capienda arcana caelestia magis ac magis per cotidiana exercitia se student praeparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt et ab omni impedimento saeculi se excutiunt.

2. Animadverte haec, o anima mea, et claude sensualitatis tuae ostia, ut possis audire, quid loquatur in te Dominus Deus tuus. Haec dicit dilectus tuus: *Salus tua ego sum*, pax tua et vita tua. Serva te apud me, et pacem invenies. Dimitte

omnia transitoria et quaere aeterna. Quid sunt omnia transitoria nisi seductoria? Et quid iuvabunt omnes creaturae, si fueris a creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.

LOQUERE Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego; da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Israel ad Moysen: *Loquere tu nobis, et audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Non sic Domine, non sic oro, sed magis cum Samuele propheta humiliter ac desideranter obsecro: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.* Non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex prophetis, sed tu potius loquere Domine Deus, inspirator et illustrator omnium prophetarum, quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere, illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulcherrime dicunt, sed te tacente cor non accendunt. Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum. Mandata edicunt, sed tu iuvas ad perficiendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, sed tu

corda instruis et illuminas. Illi exterius rigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intellegentiam tribuis.

3. *Non* ergo *loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus,* aeterna veritas, ne forte moriar et sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus et intus non accensus, ne sit mihi ad iudicium verbum auditum et non factum, cognitum nec amatum, creditum et non servatum. Loquere igitur Domine, quia audit servus tuus ; *verba enim vitae aeternae habes.* Loquere mihi ad qualemcumque animae meae consolationem et ad totius vitae meae emendationem, tibi autem ad laudem et gloriam et perpetuum honorem.

CAPUT III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, et quod multi ea non ponderant.

AUDI fili verba mea, verba suavissima, omnem philosophorum et sapientum huius mundi scientiam excedentia. *Verba mea spiritus et vita sunt,* nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda et cum omni humilitate atque affectu magno suscipienda.

Et dixi: *Beatus, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis,* et non desoletur in terra.

2. Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio et usque nunc non cesso omnibus loqui, sed

multi ad vocem meam surdi sunt et duri. Plures libentius mundum audiunt quam Deum, facilius sequuntur carnis suae appetitum quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia et parva, et servitur ei aviditate magna; ego promitto summa et aeterna, et torpescunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus servit et oboedit, sicut mundo et dominis eius servitur? *Erubesce Sidon, ait mare.* Et si causam quaeris, audi quare: Pro modica praebenda longa via curritur, pro aeterna vita a multis vix pes semel a terra levatur. Vile pretium quaeritur, pro uno numismate interdum turpiter litigatur, pro vana re et parva promissione die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed pro dolor! pro bono incommutabili, pro praemio inaestimabili, pro summo honore et gloria interminabili vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubesce ergo serve piger et querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem a spe sua nonnumquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo, si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum et fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo et pertracta diligenter; erunt enim in tempore tribulationis valde necessaria. Quod non intellegis, cum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo visitare meos electos, tentatione scilicet et consolatione. Et duas lectiones eis cotidie lego, unam increpando

eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. *Qui habet verba mea et spernit ea, habet, qui iudicet eum in novissimo die.*

Oratio ad impetrandam devotionis gratiam.

5. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus servulus tuus et abiectus vermiculus, multo pauperior et contemptibilior, quam sciam vel dicere audeam. Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo nihilque valeo. Tu solus bonus, iustus et sanctus; tu omnia potes, omnia praestas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. *Reminiscere miserationum tuarum Domine,* et imple cor meum gratia tua, qui non vis vacua esse opera tua.

6. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia et gratia tua? Noli avertere faciem tuam a me, noli visitationem tuam prolongare, noli consolationem tuam abstrahere, *ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam,* doce me coram te digne et humiliter conversari, quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis et cognovisti, antequam fieret mundus, et antequam natus essem in mundo.

CAPUT IV.

Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est.

FILI, ambula coram me in veritate et in simplicitate cordis tui quaere me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et veritas liberabit eum a seductoribus et detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, vere liber eris et non curabis de vanis hominum verbis.

Domine verum est, sicut dicis; ita quaeso mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipsa me custodiat et usque ad salutarem finem conservet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala et inordinata dilectione, et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo, ait Veritas, quae recta sunt et placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna et maerore, et nunquam te reputes aliquid esse propter opera tua bona. Revera peccator es et multis obnoxius passionibus et implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris. Non habes quidquam, unde possis gloriari, sed multa, unde te debeas vilificare, quia multo infirmior es, quam valeas comprehendere.

3. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quae agis. Nihil grande, nihil pretiosum et admirabile, nihil reputatione appareat dignum, nihil altum, nihil vere laudabile ac desiderabile, nisi quod

aeternum est. Placeat tibi super omnia aeterna veritas, displiceat tibi super omnia semper maxima tua vilitas. Nihil sic vituperes, sic timeas, sic fugias, sicut vitia et peccata tua, quae magis displicere tibi debent quam quaelibet rerum damna. Quidam non sincere coram me ambulant, sed quadam curiositate et arrogantia ducti volunt secreta mea scire et alta Dei intellegere, se ac suam salutem neglegentes. Hi saepe in magnas tentationes et peccata propter suam superbiam et curiositatem me eis adversante labuntur.

4. Time iudicia Dei, expavesce iram Omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti et quam multa bona neglexisti. Quidam portant suam devotionem solum in libris, quidam in imaginibus, quidam autem insignis exterioribus et figuris. Quidam habent me frequenter in ore, sed modicum in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati et affectu purgati ad aeterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturae graviter inserviunt ; et hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis, quia docet eos terrena despicere et amare caelestia, mundum neglegere, caelum tota die ac nocte desiderare.

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

BENEDICO te, Pater caelestis, Pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari. *O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis*, gratias tibi ago, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione. Benedico te semper et glorifico cum unigenito Filio tuo et Spiritu sancto paraclito in saecula saeculorum. Eia Domine Deus, amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exsultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea et exsultatio cordis mei. Tu spes mea et refugium meum in die tribulationis meae.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore et imperfectus in virtute, ideo necesse habeo a te confortari et consolari; propterea visita me saepius et instrue disciplinis tuis sanctis. Libera me a passionibus malis et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus et bene purgatus aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Magna res est amor, magnum omnino bonum, quod solum leve facit omne onerosum et fert aequaliter omne inaequale. Nam onus sine onere portat et omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis ad magna operanda impellit et ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber et ab omni mundana affectione alie-

nus, ne intimus eius impediatur affectus, ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in caelo et in terra; quia amor ex Deo natus est nec potest nisi in Deo super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit et laetatur, liber est et non tenetur. Dat omnia pro omnibus et habet omnia in omnibus, quia in uno summo bono super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona. Amor saepe modum nescit, sed super omnem modum fervescit. Amor onus non sentit, labores non reputat, plus affectat quam valet, de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi licere ac posse arbitratur. Valet igitur ad omnia et multa implet et effectui mancipat, ubi non amans deficit et iacet.

5. Amor vigilat et dormiens non dormitat, fatigatus non lassatur, artatus non coartatur, territus non conturbatur; sed sicut vivax flamma et ardens favilla sursum erumpit secureque pertransit. Si quis amat, novit, quid haec vox clamat. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animae, quae dicit: Deus meus: amor meus, tu totus meus, et ego tuus.

6. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare et in amore liquefieri et natare. Tenear amore, vadens supra me prae nimio fervore ac stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea iubilans

ex amore. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincerus, pius, iucundus et amoenus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis et se ipsum nunquam quaerens. Ubi enim se ipsum aliquis quaerit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, humilis et rectus, non mollis, non levis nec vanis intendens rebus, sobrius, castus, stabilis, quietus et in cunctis sensibus custoditus. Est amor subiectus et oboediens praelatis, sibi vilis et despectus, Deo devotus et gratificus, fidens, semper sperans in eo, etiam cum sibi non sapit Deus, quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati et ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura et amara propter dilectum amplecti libenter nec ob accidentia contraria ab eo deflecti.

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

FILI, non es adhuc fortis et prudens amator.

Quare Domine?

Quia propter modicam contrarietatem deficis a coeptis et nimis avide consolationem quaeris. Fortis amator stat in tentationibus nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis ei displiceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat quam dantis amorem. Affectum potius attendit quam censum et infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me vel de sanctis meis senseris quam velles. Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiae praesentis est et quidam praegustus patriae caelestis, super quo non nimium innitendum est, quia vadit et venit. Certare autem adversus incidentes malos animi motus et suggestiones spernere diaboli insigne est virtutis et magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienae phantasiae de quacumque materia ingestae. Forte serva propositum et intentionem rectam ad Deum. Non est illusio, quod aliquando in excessum subito rapiaris et statim ad solitas cordis ineptias revertaris. Illas enim magis invite pateris quam agis, et quamdiu displicent et reniteris, meritum est et non perditio.

4. Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono et ab omni devoto exercitio evacuare, a sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meae memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia et a firmo proposito proficiendi in virtutibus. Multas malas cogitationes ingerit, ut taedium tibi faciat et horrorem, ut ab oratione revocet atque a sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio, et si posset, a communione cessare faceret. Non credas ei neque cures illum, licet saepius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cum mala ingerit et immunda. Dicito illi : Vade immunde spiritus,

erubesce miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede a me seductor pessime, non habebis in me partem ullam, sed Iesus mecum erit tamquam bellator fortis, et tu stabis confusus. Malo mori et omnem poenam subire quam tibi consentire. *Tace et obmutesce*, non audiam te amplius, licet mihi plures moliaris molestias. *Dominus illuminatio mea et salus mea; quem timebo? Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; Dominus adiutor meus et redemptor meus.*

5. Certa tamquam miles bonus, et si interdum ex fragilitate corrueris, resume vires fortiores prioribus confidens de ampliori gratia mea et praecave a vana complacentia et superbia. Propter hoc in errorem ducuntur multi et in caecitatem paene incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam et perpetuam humilitatem ruina haec superborum de se stulte praesumentium.

CAPUT VII.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

FILI, utilius est tibi et securius devotionis gratiam abscondere nec in altum te efferre nec multum inde loqui neque multum ponderare, sed magis temet ipsum despicere et tamquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhaerendum, quae citius potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quam miser et inops esse soles sine gratia. Nec est in eo

tantum vitae spiritualis profectus, cum consolationis habueris gratiam, sed cum humiliter et abnegate patienterque tuleris eius subtractionem, ita quod tunc ab orationis studio non torpeas nec reliqua opera tua ex usu facienda omnino dilabi permittas; sed, sicut melius potueris et intellexeris, libenter, quod in te est, facias nec propter ariditatem seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter neglegas.

2. Multi enim sunt, qui, cum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides. *Non enim semper est in potestate hominis via eius*, sed Dei est dare et consolari, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placuerit, et non amplius. Quidam incauti propter devotionis gratiam se ipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt quam potuerunt, non pensantes suae parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quam rationis iudicium. Et quia maiora praesumpserunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam perdiderunt. Facti sunt inopes et viles relicti, qui in caelum posuerant nidum sibi, ut humiliati et depauperati discant non alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt et elidi.

3. Quodsi suum sentire magis sequi quam aliis exercitatis credere velint, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi a proprio conceptu non valuerint. Raro sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est modicum sapere cum humilitate et parva intellegentia, quam magni thesauri scientiarum cum vana complacentia. Melius est

tibi minus habere, quam multum, unde posses superbire. Non satis discrete agit, qui se totum laetitiae tradit obliviscens pristinae inopiae suae et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiam satis virtuose sapit, qui tempore adversitatis et cuiusque gravitatis nimis desperate se gerit et minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, saepe tempore belli nimis deiectus et formidolosus reperietur. Si scires semper humilis et modicus in te permanere nec non spiritum tuum bene moderari et regere, non incideres tam cito in periculum et offensam. Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita et denuo lucem posse reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam ad tempus subtraxi.

5. Utilior est enim talis probatio, quam si semper prospera pro tua voluntate haberes. Nam merita non sunt ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si peritus sit in scripturis aut in altiori ponatur gradu, sed si vera fuerit humilitate fundatus et divina caritate repletus, si Dei honorem pure atque integre semper quaerat, si se ipsum nihil reputet et in veritate despiciat atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat quam honorari.

CAPUT VIII.

De vili aestimatione sui ipsius in oculis Dei.

LOQUAR *ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis.* Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me, et dicunt testimonium verum iniquitates meae, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero et ad nihilum redegero et ab omni propria reputatione defecero atque, sicut sum, pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua et vicina cordi meo lux tua, et omnis aestimatio quantulacumque minima in valle nihilitatis meae submergetur et peribit in aeternum. Ibi enim ostendes me mihi, quid sum, quid fui et quo deveni, quia nihil sum et nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil et tota infirmitas. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior et novo repleor gaudio. Et mirum valde est, quod sic repente sublevor et tam benigne a te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus gratis praeveniens me et in tam multis subveniens necessitatibus, a gravibus quoque custodiens me periculis et ab innumeris, ut vere dicam, eripiens malis. Me siquidem male amando me perdidi et te solum quaerendo et pure amando me et te pariter inveni atque ex amore profundius ad nihilum me redegi, quia tu, o dulcissime Iesu, facis mecum supra omne meritum meum et supra, quam sperare audeam vel rogare.

3. Benedictus sis Deus meus, puia, licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas

et infinita bonitas numquam cessat benefacere etiam ingratis et longe a te aversis. Converte nos ad te, ut simus grati, humiles et devoti, quia salus nostra tu es, virtus et fortitudo nostra.

CAPUT IX.

Quod omnia ad Deum sicut ad finem ultimum sunt referenda.

FILI, ego debeo esse finis tuus supremus et ultimatus, si vere desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, saepius ad se ipsum et ad creaturas male incurvatus. Nam si te ipsum in aliquo quaeris, statim in te deficis et arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera sicut ex summo bono manantia, et ideo ad me tamquam ad suam originem cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus et magnus, dives et pauper tamquam ex fonte vivo aquam vivam hauriunt et, qui mihi sponte ac libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio neque in corde suo dilatabitur, sed impedietur multipliciter et angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes nec alicui homini virtutem attribuas, sed mihi totum da Deo tuo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo et cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Haec est veritas, qua fugatur gloriae vanitas. Et si intraverit caelestis gratia et vera caritas, non erit aliqua invidia nec contractio cordis neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina caritas et dilatat omnes animae vires. Si recte sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis, quia *nemo bonus nisi solus Deus*, qui sum super omnia laudandus et in omnibus benedicendus in saecula saeculorum. Amen.

CAPUT X.

Quod spreto mundo dulce est servire Deo.

NUNC iterum loquar Domine et non silebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, Regis mei, qui est in excelso: *O quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te!* Sed quid es amantibus, quid toto corde tibi servientibus? Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuae, quam largiris amantibus te. In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem caritatis tuae, quia, cum non essem, fecisti me, et cum errarem longe a te reduxisti me, ut servirem tibi, et praecepisti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te! Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui et perii? Fecisti ultra omnem spem misericordiam cum servo tuo et ultra omne meritum gratiam et amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis

saeculo renuntient et monasticam vitam assumant. Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur? Non magnum mihi videre debet servire tibi, sed potius hoc mihi magnum et mirandum apparet, quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere et dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt, quae habeo et unde tibi servio. Verumtamen vice versa tu mihi magis servis quam ego tibi. Ecce caelum et terra, quae in ministerium creasti hominis, praesto sunt et faciunt cotidie, quaecumque mandasti. Et hoc parum est; quin etiam angelos in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem haec omnia, quod tu ipsi homini servire dignatus es et te ipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis milibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitae meae, utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem! Vere tu es dignus omni servitio, omni honore et laude aeterna. Vere tu Dominus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire nec umquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero, et quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria tibi servire et omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subiecerint tuae sanctissimae servituti. Invenient suavissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui artam

pro nomine tuo ingrediuntur viam et omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata et iucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber et sanctus ! O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit aequalem, Deo placabilem, daemonibus terribilem et cunctis fidelibus commendabilem ! O amplectendum et semper optabile servitium, quo summum promeretur bonum et gaudium acquiritur sine fine permansurum.

CAPUT XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt et moderanda.

FILI, oportet te adhuc multa addiscere, quae necdum bene didicisti.

Quae sunt haec Domine?

Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum et tui ipsius amator non sis, sed meae voluntatis cupidus aemulator. Desideria te saepe accendunt et vehementer impellunt, sed considera, an propter honorem meum an propter tuum commodum magis movearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero. Si autem de proprio quaesitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio praeconcepto, me non consulto, ne forte postea paeniteat et displiceat, quod primo placuit et quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quae

videtur bona, statim est sequenda, sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti etiam in bonis studiis et desideriis, ne per importunitatem mentis distractionem incurras, ne aliis per indisciplinationem scandalum generes vel etiam per resistentiam aliorum subito turberis et corruas.

3. Interdum vero oportet violentia uti et viriliter appetitui sensitivo contraire nec advertere, quid velit caro et quid non velit, sed hoc magis satagere, ut subiecta sit etiam nolens spiritui. Et tamdiu castigari debet et cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia paucisque contentari discat et in simplicibus delectari nec contra aliquod inconveniens murmurare.

CAPUT XII.

De informatione patientiae et luctamine adversus concupiscentias.

DOMINE Deus ut video, patientia est mihi valde necessaria; multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello et dolore vita mea.

Ita est, fili, sed nolo te talem quaerere pacem, quae tentationibus careat aut contraria non sentiat, sed tunc etiam te pacem aestima invenisse, cum fueris variis tentationibus exercitatus et in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris non posse multa pati, quomodo

tunc sustinebis ignem purgatorii? De duobus malis minus semper est eligendum. Ut ergo aeterna supplicia futura possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo aequanimiter tolerare. An putas, quod homines saeculi huius nihil aut parum patiantur? Neque hoc invenies, etiamsi delicatissimos quaesieris. Sed habent, inquis, multas delectationes et proprias sequuntur voluntates ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto ita, ut habeant, quidquid voluerint; sed quamdiu, putas, durabit?

3. Ecce, quemadmodum fumus deficient omnes abundantes in saeculo, et nulla erit recordatio praeteritorum gaudiorum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritudine, taedio ac timore in eis quiescunt. Ex eadem namque re, unde delectationem concipiunt sibi, poenam frequenter recipiunt, et iuste illis fit, ut, quia inordinate delectationes quaerunt et sequunter, non sine amaritudine ac confusione eas expleant.

4. O quam breves, quam falsae, quam inordinatae atque turpes omnes istae sunt! Verumtamen illi prae ebrietate ac mentis caecitate non intellegunt, sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitae delectamentum mortem animae incurrunt. Tu ergo, fili, *post concupiscentias tuas non eas et a voluntate tua avertere. Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui.*

5. Etenim si veraciter vis delectari et abundantius a me consolari, ecce in contemptu omnium mundanorum et in abscissione omnium infimarum delectationum erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto plus te ab omni

solacio creaturarum subtraxeris, tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies. Sed primo non sine quadam tristitia et labore certaminis ad has pertinges. Obsistet enim inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur. Remurmurabit caro, sed fervore spiritus frenabitur. Instigabit et exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur, insuper et labore utili aditus ei magnus obstruetur.

CAPUT XIII.

De oboedientia humilis subditi ad exemplum Iesu Christi.

FILI, qui se subtrahere nititur ab oboedientia, ipse se subtrahit a gratia. Et qui quaerit habere privata, amittit communia. Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfecte sibi oboedit, sed saepe recalcitrat et murmurat. Disce ergo superiori tuo celeriter te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citius namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior et peior animae hostis quam tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet enim verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis praevalere adversus carnem et sanguinem.

2. Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te subdis homini, quando ego omnipotens et

altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te subieci humiliter? Factus sum omnium humillimus et infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare, pulvis; disce te humiliare, terra et limus, et sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere et ad omnem subiectionem te dare.

3. Exardesce contra te nec patiaris tumorem in te vivere, sed ita subiectum te ac parvulum exhibe, ut omnes super te ambulare possint et sicut lutum platearum conculcare. Quid habes, homo inanis, conqueri? Quid, sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui totiens Deum offendisti et totiens infernum meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo, ut cognosceres dilectionem meam et gratus semper beneficiis meis exsisteres, et ut ad veram subiectionem et humilitatem te iugiter dares patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

INTONAS super me iudicia tua Domine et timore ac tremore concutis omnia ossa mea et expavescit anima mea valde. Sto attonitus et considero, quia *caeli non sunt mundi in conspectu tuo. Si in angelis reperisti pravitatem* nec tamen pepercisti, quid fiet de me? *Ceciderunt stellae de caelo,* et ego pulvis quid praesumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima, et qui comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas; nulla sapientia prodest, si gubernare desistas; nulla iuvat fortitudo, si conservare desinas; nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sancta vigilantia. Nam relicti mergimur etperimus, visitati vero vivimus et erigimur. Instabiles quippe sumus, sed propter te confirmamur; tepescimus, sed a te accendimur.

3. O quam humiliter et abiecte mihi de me ipso sentiendum est; quam vilipendendum, si quid boni videar habere! O quam profunde me submittere debeo sub abyssalibus iudiciis tuis, Domine, ubi nihil aliud me esse invenio, quam nihil et nihil! O pondus immensum, o pelagus intransnatabile, ubi aliud nihil de me reperio quam in toto nihil! Ubi est ergo latebra gloriae, ubi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam et ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum, *veritas autem Domini manet in aeternum.*

CAPUT XV.

Qualiter standum sit ac dicendumin omni re desiderabili.

FILI, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, si sit honor tuus, fiat in nomine tuo hoc. Domine, si mihi videris expedire et utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum. Sed si mihi nocivum fore cognoveris nec animae meae saluti prodesse, aufer a me tale desiderium. Non enim omne desiderium a spiritu sancto est, etiamsi homini videatur rectum et bonum. Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio movearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quidquid desiderabile menti occurrit, maximeque cum propria resignatione mihi totum committendum est atque dicendum: Domine, tu scis, qualiter melius est; fiat hoc vel istud, sicut volueris. Da, quod vis et quantum vis et quando vis. Fac mecum, sicut scis, et sicut tibi magis placuerit et maior honor tuus fuerit. Pone me, ubi vis, et libere age mecum in omnibus. In manu tua sum: gyra et reversa me per circuitum. En ego servus tuus paratus ad omnia, quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi. Utinam digne atque perfecte!

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3. Concede mihi, benignissime Iesu, gratiam tuam, ut mecum sit et mecum laboret mecumque usque in finem perseveret. Da mihi semper desiderare et velle, quod tibi magis acceptum et carius placet. Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam sequatur semper et optime ei concordet. Sit mihi unum velle et nolle tecum nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis aut non vis.

4. Da mihi omnibus mori, quae in mundo sunt, et propter te amare contemni et nescire in hoc saeculo. Da mihi super omnia desiderata in te requiescere et cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies; extra te omnia sunt dura et inquieta. *In hac pace in id ipsum*, hoc est, in te uno summo aeterno bono *dormiam et requiescam.*

CAPUT XVI.

Quod verum solacium in solo Deo quaerendum est.

QUIDQUID desiderare possum vel cogitare ad solacium meum, non hic exspecto, sed in posterum. Quodsi omnia solacia mundi solus haberem et omnibus divitiis frui possem, certum est, quod diu durare non possent. Unde non poteris, anima mea, plene consolari nec perfecte recreari nisi in Deo, consolatore pauperum et susceptore humilium. Exspecta modicum, anima mea, exspecta divinum promissum, et habebis abundantiam omnium bonorum in caelo. Si

nimis inordinate ista appetis praesentia, perdes aeterna et caelestia. Sint temporalia in usu, aeterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad haec fruenda non es creata.

2. Etsi omnia bona creata haberes, non posses esse felix et beata, sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit ; non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus, sed qualem exspectant boni Christi fideles et praegustant interdum spirituales ac mundi corde, quorum conversatio est in caelis. Vanum est et breve omne humanum solacium. Beatum et verum solacium, quod intus a veritate percipitur. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Iesum et dicit ad eum : Adesto mihi, Domine Iesu, in omni loco et tempore. Haec mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solacio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas et iusta probatio pro summo solacio. *Non enim in perpetuum irasceris neque in aeternum comminaberis.*

CAPUT XVII.

Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda est.

FILI, sine me tecum agere, quod volo ; ego scio, quid expediat tibi. Tu cogitas ut homo, tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

Domine, verum est, quod dicis. Maior est sollicitudo tua circa me quam omnis cura, quam ego gerere possim pro me. Nimis enim casualiter

stat, qui non proicit omnem sollicitudinem suam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta et firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus; et si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus; et si me vis tribulari, sis aeque semper benedictus.

Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

3. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo te manu tua bonum et malum, dulce et amarum, laetum et triste suscipere et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, et non timebo mortem nec infernum. Dummodo in aeternum me non proicias nec deleas me de libro vitae, non mihi nocebit, quidquid tribulationis venerit super me.

CAPUT XVIII.

Quod temporales miseriae exemplo Christi aequanimiter sunt ferendae.

FILI, ego descendi de caelo pro tua salute, suscepi tuas miserias non necessitate, sed caritate trahente, ut patientiam disceres et temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce non

defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui, multas querimonias de me frequenter audivi, confusiones et opprobria benigne sustinui, pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. Domine, quia fuisti patiens in vita tua, in hoc maxime implendo praeceptum Patris tui, dignum est, ut ego miserrimus peccator secundum voluntatem tuam patienter me sustineam et, donec ipse volueris, onus corruptibilis vitae pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur praesens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritoria exemploque tuo et tuorum vestigiis sanctorum tolerabilior infirmis et clarior ; sed et multo magis consolatoria quam olim in lege veteri fuerat, cum porta caeli clausa persisteret ; et obscurior etiam via ad caelum videbatur, quando tam pauci regnum caelorum quaerere curabant. Sed neque, qui tunc salvandi et iusti erant, ante passionem tuam et sacrae mortis debitum caeleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod rectam et bonam viam dignatus es mihi et cunctis fidelibus ad aeternum regnum tuum ostendere ! Nam vita tua via nostra, et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu praecessisses et docuisses, quis sequi curaret? Heu quanti longe retroque remanerent, nisi tua praeclara exempla inspicerent ! Ecce adhuc tepescimus auditis tot signis tuis et doctrinis ; quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus ?

CAPUT XIX.

De tolerantia iniuriarum, et quis verus patiens probetur.

QUID est, quod loqueris, fili? Cessa conqueri considerata mea et aliorum sanctorum passione. *Nondum enim usque ad sanguinem restitisti.* Parum est, quod tu pateris in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati et exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide, ne et hoc tibi faciat tua impatientia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncte patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis et amplius promereris et feres levius, animo et usu ad hoc non segniter paratus. Nec dicas: Non valeo hoc a tali homine pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt; grave enim intulit damnum et improperat mihi, quae numquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar et sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quae virtutem patientiae non considerat nec, a quo coronanda erit, sed magis personas et illatas sibi offensas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit, a quo homine, utrum a praelato suo an ab aliquo aequali aut in-

feriori, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indigno exerceatur; sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque et quotienscumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit et ingens lucrum reputat, quia nihil apud Deum quantumcumque parvum pro Deo tamen passum poterit sine merito transire.

4. Esto igitur expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes pervenire ad patientiae coronam. Si pati non vis, recusas coronari; si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

Fac mihi, Domine, possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati et quod cito deicior levi exsurgente adversitate. Efficiatur mihi quaelibet exercitatio tribulationis et adversitatis pro nomine tuo amabilis et acceptabilis; nam pati et vexari pro te valde salubre est animae meae.

CAPUT XX.

De confessione propriae infirmitatis et huius vitae miseriis.

CONFITEBOR adversum me iniustitiam meam, confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Saepe parva res est, quae me deicit et contristat. Propono me fortiter acturum, sed cum modica tentatio advenerit, magna mihi

angustia fit. Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cum non sentio, invenio me nonnumquam paene devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam et fragilitatem tibi undique notam. Miserere mei et *eripe me de luto, ut non infigar*, non permaneam deiectus usquequaque. Hoc est, quod frequenter me reverberat et coram te confundit, quod tam labilis sum et infirmus ad resistendum passionibus. Et si non omnino ad consensionem tamen mihi etiam molesta et gravis est earum insectatio,. et taedet valde sic cotidie vivere in lite. Exhinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo facilius irruunt abominandae semper phantasiae quam discedant.

3. Utinam, fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem adsistasque illi in omnibus, ad quaecumque perrexerit. Robora me caelesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro necdum spiritui subiecta valeat dominari, adversus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima. Heu qualis est haec vita, ubi non desunt tribulationes et miseriae ; ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia ! Nam una tribulatione seu tentatione recedente alia repente accedit ; sed et adhuc priore durante conflictu aliae plures superveniunt et insperatae.

4. Et quomodo amari potest vita habens tantas amaritudines, tot subiecta calamitatibus et miseriis ? Quomodo etiam dicitur vita tot generans mortes et pestes ? Et tamen amatur, et delectari

in ea a multis quaeritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus ; nec tamen facile relinquitur, quia concupiscentiae carnis nimium dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt quidem ad amorem mundi *desiderium carnis, desiderium oculorum et superbia vitae;* poenae autem ac miseriae sequentes et odium mundi pariunt et taedium.

5. Sed vincit, pro dolor ! delectatio prava mentem mundo deditam et esse sub sentibus delicias reputat, quia Dei suavitates et internam virtutis amoenitatem nec vidit nec gustavit. Qui autem mundum perfecte contemnunt et Deo vivere sub sancta disciplina student, isti dulcedinem divinam veris abrenuntiatoribus promissam non ignorant et, quam graviter mundus errat varieque fallitur, clarius vident.

CAPUT XXI.

Quod in Deo super omnia bona et dona requiescendum est.

SUPER omnia et in omnibus requiesce, anima mea, in Domino semper, quia ipse est sanctorum aeterna requies. Da mihi, dulcissime et amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiesere, super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes, super omnem laetitiam et exsulta-

tionem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium, super omnia dona et munera, quae potes dare atque infundere, super omne gaudium et iubilationem, quam potest mens capere ac sentire; denique super angelos et archangelos et super omnem exercitum caeli, super omnia visibilia et invisibilia et super omne, quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu, Domine Deus meus, super omnia bonus es; tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus et plenissimus, tu solus suavissimus et solaciosissimus, tu solus pulcherrimus et amantissimus, tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul perfecte sunt, fuerunt et semper erunt; atque ideo minus est et insufficiens, quidquid praeter te ipsum mihi donas aut de te ipso revelas vel promittis te non viso nec plene adepto. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere nec totaliter contentari, nisi in te requiescat omniaque dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse, Iesu Christe, amator purissime, dominator universae creaturae, quis mihi det pennas verae libertatis ad volandum et pausandum in te? O quando ad plenum dabitur vacare mihi et videre, quam suavis es Domine Deus meus! Quando ad plenum me recolligam in te, ut prae amore tuo non sentiam me, sed te solum supra omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto! Nunc autem frequenter gemo et infelicitatem meam cum dolore porto, quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt,

quae me saepius conturbant, contristant et obnubilant, saepius impediunt et distrahunt, alliciunt et implicant, ne liberum habeam accessum ad te et ne iucundis fruar amplexibus praesto beatis semper spiritibus. Moveat te suspirium meum et desolatio multiplex in terra.

4. O Iesu, splendor aeternae gloriae, solamen peregrinantis animae, apud te est os meum sine voce, et silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum et laetum faciat. Mittat manum suam et miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni, quia sine te nulla erit laeta dies aut hora, quia tu laetitia mea, et sine te vacua est mensa mea. Miser sum et quodammodo incarceratus et compedibus gravatus, donec luce praesentiae tuae me reficias ac libertati dones vultumque amabilem demonstres.

5. Quaerant alii pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nihil placet nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus aeterna. Non reticebo nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

6. Ecce adsum; ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrimae tuae et desiderium animae tuae, humiliatio tua et contritio cordis tui inclinaverunt me et adduxerunt ad te.

Et dixi: Domine, invocavi te et desideravi frui te paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, ut quaererem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo secundum multitudinem misericordiae tuae.

7. Quid habet ultra dicere, Domine, servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriae vilitatis et iniquitatis? Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus caeli et terrae. Sunt opera tua bona valde, iudicia tua vera, et providentia tua reguntur universa. Laus ergo tibi et gloria, o Patris sapientia, te laudet et benedicat os meum, anima mea et cuncta creata simul.

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

APERI Domine cor meum in lege tua et in praeceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intellegere voluntatem tuam et cum magna reverentia ac diligenti consideratione beneficia tua tam in generali quam in speciali memorari, ut digne tibi exhinc valeam gratias referre. Verum scio et confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum omnibus mihi praestitis, et cum tuam nobilitatem attendo, deficit prae magnitudine illius spiritus meus.

2. Omnia, quae in anima et in corpore habemus et quaecumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia et te beneficum, pium ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus. Etsi alius accipit plura, alius pauciora, omnia tamen tua sunt, et sine te nec minimum haberi potest. Ille, qui maiora accepit, non potest suo merito gloriari neque super

alios extolli nec insultare minori, quia ille maior et melior, qui sibi minus adscribit, et in regratiando humilior est atque devotior. Et qui omnibus viliorem se existimat et iudicat indigniorem, aptior est ad percipiendum maiora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet nec indignanter ferre neque invidere ditiori, sed te potius attendere et tuam bonitatem maxime laudare, quod tam sufficienter et affluenter, tam gratis et libenter sine personarum acceptione tua munera largiaris. Omnia ex te, et ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quid unicuique donari expediat, et cur iste minus et ille amplius habeat; non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio non multa habere, unde exterius et secundum homines laus appareat et gloria, ita ut quis considerata paupertate ac vilitate personae suae non modo nullam gravitatem aut tristitiam vel deiectionem inde concipiat, sed potius consolationem et hilaritatem magnam, quia tu Deus pauperes et humiles atque huic mundo despectos tibi elegisti in familiares et domesticos. Testes sunt ipsi apostoli tui, quos principes constituisti super omnem terram. Et fuerunt tamen sine querela conversati in mundo tam humiles et simplices, sine omni malitia et dolo, ut etiam pati contumelias pro nomine tuo gauderent et, quae mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum et cognitorem beneficiorum tuorum ita laetificare debet, sicut voluntas tua in eo et beneplacitum aeternae dis-

positionis tuae, de qua tantum contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut alius optaret esse maximus, et ita pacificus et contentus in novissimo sicut in loco primo, atque ita libenter despicabilis et abiectus, nullius quoque nominis et famae, sicut ceteris honorabilior et maior in mundo. Nam voluntas tua et amor honoris tui omnia excedere debet et plus eum consolari magisque placere, quam omnia beneficia data vel danda.

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

FILI, nunc docebo te viam pacis et verae libertatis.

Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

Stude fili alterius facere voluntatem potius quam tuam. Elige semper minus quam plus habere, quaere semper inferiorem locum et omnibus subesse; opta semper et ora, ut Dei voluntas integre in te atque in omnibus fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis et quietis.

2. Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis; parvus est dictu, sed plenus sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fideliter custodire, non deberet in me turbatio tam facilis oriri. Nam quoties me impacatum sentio et gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio. Sed tu, qui omnia potes et profectum animae

semper diligis, adauge maiorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem et meam perficere salutem.

Oratio contra malas cogitationes.

3. *Domine, Deus meus, ne elongeris a me, Deus meus in auxilium meum respice, quoniam insurrexerunt in me* variae cogitationes et timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illaesus, quomodo perfringam eas.

Ego, inquit, *ante te ibo et gloriosos terrae humiliabo.* Aperiam ianuas carceris et arcana secretorum revelabo tibi.

Fac Domine, ut loqueris, et fugiant a facie tua omnes iniquae cogitationes. Haec spes et unica consolatio mea : ad te in omni tribulatione mea confugere, tibi confidere, te ex intimo affectu invocare et patienter consolationem tuam exspectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

4. Clarifica me, bone Iesu, claritate interni luminis et educ de habitaculo cordis mei tenebras universas. Cohibe evagationes malas et elide vim facientes tentationes. Pugna pro me fortiter et expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas, ut fiat pax in virtute tua, et abundantia laudis resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis et tempestatibus, dic mari : quiesce ; ac aquiloni : ne flaveris, et erit tranquillitas magna.

5. *Emitte lucem tuam et veritatem tuam*, ut luceant super terram, quia terra sum inanis et vacua, donec illumines me. Effunde gratiam tuam desuper, perfunde cor meum rore caelesti, ministra devotionis aquas ad irrigandum faciem terrae, ad producendum fructum bonum et optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum et ad caelestia totum desiderium meum suspende, ut gustata suavitate supernae felicitatis pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me et eripe me ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata valet appetitum meum plenarie quietare et consolari. Iunge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, et absque te frivola et vana sunt universa.

CAPUT XXIV.

De evitatione curiosae inquisitionis super alterius vita.

FILI, noli esse curiosus nec vagas gere sollicitudines. *Quid* hoc vel illud *ad te? Tu me sequere!* Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agat vel loquatur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco et cuncta, quae sub sole fiunt, video et scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur commit-

tenda sunt omnia, tu vero serva te in bona pace et dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid dixerit vel fecerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi cura de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate nec de privata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones et magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum et abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares et ostium cordis mihi aperires. Esto providus et vigila in orationibus et humilia te in omnibus.

CAPUT XXV.

In quibus vera pax cordis et verus profectus consistit.

FILI, ego locutus sum: *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Pacem omnes desiderant, sed quae ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus et mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris et vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

Quid igitur faciam?

In omni re attende tibi, quid facias et quid dicas, et omnem intentionem tuam dirige ad hoc, ut mihi soli placeas et extra me nihil cupias vel quaeras; sed et de aliorum dictis vel factis nihil temere iudices nec cum rebus tibi non commissis

te implices, et poterit fieri, ut parum vel raro turberis.

2. Numquam autem sentire aliquam turbationem nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam non est praesentis temporis, sed status aeternae quietis. Non ergo aestimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem, nec tunc totum esse bonum, si neminem patiaris adversarium, nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes aut specialiter dilectum aestimes, si in magna fueris devotione aut dulcedine, quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis, nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine?

In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinae non quaerendo, quae tua sunt, nec in parvo nec in magno nec in tempore nec in aeternitate, ita ut una et aequali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera et contraria omnia aequa lance pensando. Si fueris tam fortis et longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione etiam ad ampliora sustinenda cor tuum praeparaveris nec te iustificaveris, quasi haec tantaque pati non deberes, sed me in omnibus dispositionibus meis iustificaveris et sanctum laudaveris: tunc in vera et recta via pacis ambulabis, et spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quodsi ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quod tunc abundantia pacis perfrueris secundum possibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

De eminentia liberae mentis, quam supplex oratio magis meretur quam frequens lectio.

DOMINE, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione caelestium animum relaxare et inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis sed praerogativa quadam liberae mentis nulli creaturae inordinata affectione adhaerendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, praeserva me a curis huius vitae, ne nimis implicer; a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animae obstaculis, ne molestiis fractus deiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit mundus sive mundana vanitas, sed ab his miseriis, quae animam servi tui communi maledicto mortalitatis poenaliter gravant et retardant, ne in libertatem spiritus, quotiens voluerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem ab aeternorum amore me abstrahentem et ad se intuitu cuiusdam boni delectabilis praesentis male allicientem. Non me vincant, Deus meus, non me vincant caro et sanguis, non me decipiat mundus et brevis gloria eius, non me supplantet diabolus et astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi. Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam

spiritus tui unctionem et pro carnali amore tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis ac cetera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperati uti, non desiderio nimio implicari. Abicere omnia non licet, quia natura sustentanda est. Requirere autem superflua et, quae magis delectant, lex sancta prohibet; nam alias caro adversus spiritum insolesceret. Inter haec, quaeso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat.

CAPUT XXVII.

Quod privatus amor a summo bono maxime retardat.

FILI, oportet te dare totum pro toto et nihil tui ipsius esse. Scito, quod amor tui ipsius magis nocet tibi quam aliae res mundi. Secundum amorem et affectum, quem geris, quaelibet res plus vel minus adhaeret. Si fuerit amor tuus purus, simplex et bene ordinatus, eris sine captivitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te impedire et libertate interiori possit privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committas cum omnibus, quae desiderare potes vel habere.

2. Quare vano maerore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum et nullum patieris detrimentum. Si quaesieris hoc

vel illud et volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum et proprium beneplacitum tuum magis habendum, numquam eris in quietudine nec liber a sollicitudine, quia reperietur in omni re aliquis defectus et in omni loco erit, qui adversetur.

3. Iuvat ergo non quaelibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius contempta et decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu aeris et divitiarum intellegas, sed de honoris etiam ambitu ac vanae laudationis desiderio, quae omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris, nec diu stabit pax illa quaesita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta et accepta invenies, quod fugisti et amplius.

Oratio pro purgatione cordis.

4. Confirma me Deus per gratiam sancti Spiritus. Da virtute corroborari in interiori homine et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei vilis aut pretiosae, sed omnia inspicere sicut transeuntia et me pariter cum illis transiturum, quia *nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas et afflictio spiritus.* O quam sapiens, qui ita considerat!

5. Da mihi, Domine, caelestem sapientiam, ut discam te super omnia quaerere ac invenire, super omnia sapere ac diligere atque cetera secundum ordinem sapientiae tuae, prout sunt, intellegere. Da prudenter declinare blandientem et patienter

ferre adversantem, quia haec magna sapientia, non moveri omni vento verborum nec aurem male blandienti praebere sireni; sic enim incepta pergitur via secure.

CAPUT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

FILI, non aegre feras, si quidam de te male senserint et dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipso sentire debes et neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Est non parva prudentia silere in tempore malo et introrsus ad me converti nec humano iudicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum. Sive enim bene sive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi est vera pax et vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere nec displicere timet, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore et vano timore oritur omnis inquietudo cordis et distractio sensuum.

CAPUT XXIX.

Qualiter instante tribulatione Deus invocandus et benedicendus est.

SIT nomen tuum, Domine, benedictum in saecula, qui voluisti hanc tentationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere, ut me adiuves et ipsam in bonum mihi convertas. Domine, modo sum in tribulatione, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a praesenti tribulatione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. *Salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris*, cum fuero valde humiliatus et per te liberatus. *Complaceat tibi, Domine, ut eruas me;* nam ego pauper quid agere possum et quo ibo sine te? Da patientiam, Domine, etiam hac vice. *Adiuva me, Deus meus*, et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter haec quid dicam? Domine, *fiat voluntas tua.* Ego bene merui tribulari et gravari. Oportet utique, ut sustineam—et utinam patienter—donec transeat tempestas, et melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem a me auferre et eius impetum mitigare, ne penitus succumbam, quemadmodum et prius saepius egisti mecum, *Deus meus, misericordia mea.* Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est *haec mutatio dexterae Excelsi.*

CAPUT XXX.

De divino petendo auxilio et confidentia reciperandae gratiae.

FILI, *ego Dominus confortans in die tribulationis.* Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc est, quod maxime impedit consolationem caelestem, quia tardius te convertis ad orationem. Nam antequam me intente roges, multa interim solacia quaeris, ut recrees te in externis. Ideoque fit, ut parum prosint omnia, donec advertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me, nec est extra me valens consilium neque utile, sed neque durabile remedium. Sed iam resumpto spiritu post tempestatem reconvalesce in luce miserationum mearum, quia prope sum ego Dominus, ut restaurem universa non solum integre, sed et abundanter ac cumulate.

2. Numquid mihi quidquam est difficile, aut ero similis dicenti et non facienti? Ubi est fides tua? Sta firmiter et perseveranter, esto longanimis et fortis vir; veniet tibi consolatio in tempore suo. Exspecta me, exspecta; veniam et curabo te. Tentatio est, quae te vexat, et formido vana, quae te exterret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficiat diei malitia sua.* Vanum est et inutile de futuris contingentibus conturbari vel gratulari, quae forte numquam evenient.

3. Sed humanum est huiusmodi imaginationibus illudi et parvi adhuc animi signum tam leviter

trahi a suggestione inimici. Ipse enim non curat, utrum per verum an falsum illudat et decipiat, utrum praesentium amore aut futurorum formidine prosternat. *Non ergo turbetur cor tuum neque formidet.* Crede in me et in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, saepe sum propinquior. Quando tu aestimas paene totum perditum, tunc saepe maius merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundum praesens sentire nec sic gravitati alicui undecumque venienti inhaerere et accipere, tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem vel etiam optatam subtraxerim consolationem; sic enim transitur ad regnum caelorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi et omnibus servis meis, ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes absconditas, quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris, ne forte eleveris in bono successu et tibi ipsi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre possum et restituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dedero, meum est; cum subtraxero, tuum non tuli, quia meum est *omne datum bonum et omne donum perfectum.* Si tibi immisero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum; ego cito sublevare possum et omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen iustus sum et commendabilis multum, cum sic facio tecum.

6. Si recte sapis et in veritate aspicis, numquam debes propter adversa tam deiecte contristari, sed magis gaudere et gratias agere, immo hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus non parco tibi. *Sicut dilexit me Pater, et ego diligo vos,* dixi dilectis meis discipulis, quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patentia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPUT XXXI.

De neglectu omnis creaturae, ut creator possit inveniri.

DOMINE, adhuc bene indigeo maiori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit nec ulla creatura impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum liber ad te volare. Cupiebat libere volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo et requiescam.* Quid simplici oculo quietius, et quid liberius nihil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam et se ipsum perfecte deserere ac in excessu mentis stare et videre, te omnium creatorem cum creaturis nihil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se a perituris creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc ergo magna requiritur gratia, quae animam levet ac supra se ipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu elevatus et ab omnibus creaturis liberatus ac Deo totus unitus, quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu parvus erit et infra iacebit, qui aliquid magni aestimat nisi solum unum, immensum, aeternum bonum. Nam quidquid Deus non est, nihil est et pro nihilo computari debet. Est quippe magna differentia: sapientia illuminat ac devoti viri et scientia literati atque studiosi philosophi. Multo nobilior est illa doctrina, quae desursum ex divina influentia manat, quam quae laboriose humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quae ad eam requiruntur, non student exercere. Est magnum impedimentum, quia in signis et in rebus sensibilibus statur et parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, quo spiritu ducimur et quid praetendimus, qui spirituales dici videmur, quod tantum laborem et ampliorem sollicitudinem pro transitoriis et vilibus rebus agimus et de interioribus nostris vix raro plene recollectis sensibus cogitamus.

4. Pro dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus nec opera nostra districta examinatione trutinamus. Ubi iacent affectus nostri, non attendimus et, quam impura sint omnia nostra, non deploramus. *Omnis quippe caro corruperat viam suam*, et ideo sequebatur diluvium magnum. Cum ergo interior affectus noster multum corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiae interioris vigoris,

corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonae vitae.

5. Quantum quis fecerit, quaeritur, sed ex quanta virtute agat, non tam studiose pensatur; si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor vel cantor bonus, laborator bonus, investigatur; quam pauper sit spiritu, quam patiens et mitis, quam devotus et internus, a multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit. Illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

De abnegatione sui et abdicatione omnis cupiditatis.

FILI, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietarii et sui ipsorum amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quaerentes semper mollia, non quae Iesu Christi, sed saepe hoc fingentes et componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummatum verbum: Dimitte omnia et invenies omnia, dimitte cupiditatem et reperies requiem. Hoc mente pertracta et, cum impleveris, intelleges omnia.

2. Domine, hoc non est opus unius diei nec ludus parvulorum, immo in hoc brevi verbo includitur omnis perfectio religiosorum.

Fili, non debes averti nec statim deici audita via perfectorum, sed magis ad sublimiora provocari et

ad minus ad haec ex desiderio suspirare. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum pure stare et eius, quem tibi praeposui, patris ; tunc mihi valde placeres, et tota vita tua in gaudio et pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum, quae nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires, quod postulas. *Suadeo tibi, emere a me aurum ignitum, ut locuples fias*, id est caelestem sapientiam omnia infirma conculcantem. Postpone terrenam sapientiam omnemque humanam et propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis et altis in rebus humanis. Nam vilis et parva ac paene oblivioni tradita videtur vera et caelestis sapientia non sapiens alta de se nec magnificari quaerens in terra, quam multi ore tenus praedicant, sed vita longe dissentiunt ; ipsa tamen est pretiosa margarita a multis abscondita.

CAPUT XXXIII.

De instabilitate cordis et intentione finali ad Deum habenda.

FILI, noli credere affectui tuo, qui nunc est et cito mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus eris etiam nolens, ut modo laetus, modo tristis ; modo pacatus, modo turbatus ; nunc devotus, nunc indevotus ; nunc studiosus, nunc acediosus ; nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed stat super haec mutabilia sapiens

et bene doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis, sed ut tota intentio mentis suae ad debitum et optimum proficiat finem. Nam sic poterit unus et idem inconcussusque permanere simplici intentionis oculo per tot varios eventus ad me impraetermisse directo.

2. Quanto enim purior est intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas. Sed in multis caligat oculus purae intentionis; respicit enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam et raro totus liber quis invenitur a naevo propriae exquisitionis. Sic Iudaei olim venerant in Bethaniam ad Mariam et Martham *non propter Iesum tantum, sed et ut Lazarum viderent.* Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex et rectus atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

Quod amanti sapit Deus super omnia et in omnibus.

ECCE Deus meus et omnia! Quid volo amplius, et quid felicius desiderare possum? O sapidum et dulce verbum, sed amanti verbum, non mundum nec ea, quae in mundo sunt! Deus meus et omnia! Intellegenti satis dictum est, et saepe repetere iucundum est amanti. Te siquidem praesente iucunda sunt omnia, te autem absente fastidio sunt omnia. Tu

facis cor tranquillum et pacem magnam laetitiamque festivam, tu facis bene sentire de omnibus et in omnibus te laudare, nec potest aliquid diu sine te placere, sed si debet gratum esse et bene sapere, oportet gratiam tuam adesse et condimento tuae sapientiae condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sua sapientia mundi sapientes et qui carnem sapiunt, quia ibi plurima vanitas et hic mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum et carnis mortificationem sequuntur, vere sapientes esse cognoscuntur, quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus, et quidquid invenitur in creaturis, totum referunt ad laudem sui creatoris. Dissimilis tamen et multum dissimilis sapor creatoris et creaturae, aeternitatis et temporis, lucis increatae et lucis illuminatae.

3. O lux perpetua cuncta creata transcendens lumina, *fulgura coruscationem* de sublimi penetrantem omnia intima cordis mei! Purifica, laetifica, clarifica et vivifica spiritum meum cum suis potentiis ad inhaerendum tibi iubilosis excessibus. O quando veniet haec beata et desiderabilis hora, ut tua me saties praesentia et sis mihi omnia in omnibus! Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, pro dolor! vivit in me vetus homo; non est totus crucifixus, non est perfecte mortuus. Adhuc concupiscit fortiter adversus spiritum, bella movet intestina nec regnum animae patitur esse quietum.

4. Sed *tu*, *qui dominaris potestati maris et motum*

fluctuum eius mitigas, exsurge, adiuva me. *Dissipa gentes, quae bella volunt;* contere eas in virtute tua. Ostende quaeso magnalia tua, et glorificetur dextera tua, quia non est spes alia nec refugium mihi nisi in te, Domine Deus meus.

CAPUT XXXV.

Quod non est securitas a tentatione in hac vita.

FILI, numquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris et a dextris et a sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto patientiae, non eris diu sine vulnere. Insuper si non ponis cor tuum fixe in me cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris istum ardorem sustinere nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire et potenti manu uti adversus obiecta. Nam vincenti datur manna, sed torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quaeris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad aeternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quaere veram pacem non in terris sed in caelis, non in hominibus nec in ceteris creaturis sed in Deo solo. Pro amore Dei debes omnia libenter subire, labores scilicet et dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitate, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones. Haec

iuvant ad virtutem, haec probant Christi tironem, haec fabricant caelestem coronam. Ego reddam ei aeternam mercedem pro brevi labore et infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas gravitates et tentationes varias magnasque desolationes. Sed patienter habuerunt se in omnibus et magis confisi sunt Deo quam sibi scientes, quia *non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam* promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post lacrimas et magnos labores vix obtinuerunt? Exspecta Dominum, viriliter age et confortare; noli diffidere, noli discedere, sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei. Ego reddam plenissime, ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

FILI, iacta cor tuum firmiter in Domino et humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia purum reddit et insontem. Bonum est et beatum taliter pati, neque hoc erit grave humili cordi et Deo magis quam sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur et ideo parva fides eis est adhibenda. Sed et omnibus satis esse non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere et omnibus omnia factus est, tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit.

2. Egit satis pro aliorum aedificatione et salute, quantum in se erat et poterat; sed ne ab aliis aliquando iudicaretur vel despiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat, et patientia ac humilitate contra ora loquentium iniqua aut etiam vana hac mendosa cogitantium atque pro libitu suo quaeque iactantium se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. *Quis tu, ut timeas a mortali homine?* Hodie est et cras non comparet. Deum time, et hominum terrores non expavesces. Quid potest aliquis in te verbis aut iniuriis? Sibi potius nocet quam tibi nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum prae oculis et noli contendere verbis querulosis. Quodsi ad praesens tu videris succumbere atque confusionem pati, quam non meruisti, ne indigneris ex hoc neque per impatientiam minuas coronam tuam, sed potius ad me respice in caelum, qui potens sum eripere ab omni confusione et iniuria *et unicuique reddere secundum opera sua.*

CAPUT XXXVII.

De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.

FILI, relinque te et invenies me. Sta sine electione et omni proprietate et semper lucraberis. Nam et adicietur tibi amplior gratia statim, ut te resignaveris nec resumpseris.

Domine, quotiens me resignabo et in quibus me relinquam?

Semper sicut in parvo sic et in magno. Nihil excipio, sed omnibus te nudatum invenire volo. Alioquin quomodo poteris esse meus et ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis, et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis et amplius lucraberis.

2. Quidam se resignant, sed cum ali, qua exceptione; non enim plene Deo confiduntideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primo totos se offerunt, sed postea tentatione pulsante ad propria redeunt, ideo in virtute minime proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem et iucundae familiaritatis meae gratiam non pertingent, nisi integra resignatione et cotidiana sui immolatione prius facta, sine qua non stat nec stabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi saepissime et nunc iterum dico: Relinque te, resigna te et frueris magna interna pace. Da totum pro toto, nihil exquire, nihil repete; sta pure et inhaesitanter in me et habebis me. Eris liber in corde, et tenebrae non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc stude, hoc desidera, ut ab omni proprietate possis exspoliari et nudus nudum Iesum sequi, tibi mori et mihi aeternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanae phantasiae, conturbationes iniquae et curae superfluae. Tunc etiam recedet immoderatus timor, et inordinatus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis et recursu ad Deum in periculis.

FILI, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco et actione seu occupatione externa sis intus liber et tui ipsius potens, et sint omnia sub te, et tu non sub eis, ut sis dominus actionum tuarum et rector, non servus nec emptitius, sed magis exemptus verusque Hebraeus in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei, qui stant super praesentia et speculantur aeterna, qui transitoria sinistro intuentur oculo et dextro caelestia, quos temporalia non trahunt ad inhaerendum, sed trahunt ipsi ea magis ad bene serviendum, prout ordinata sunt a Deo et instituta a summo opifice, qui nihil inordinatum relinquit in sua creatura.

2. Si etiam in omni eventu stas non in apparentia externa nec oculo carnali lustras visa vel audita, sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum ad consulendum Dominum, audies nonnumquam divinum responsum et redies instructus de multis praesentibus et futuris. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum pro dubiis et quaestionibus solvendis fugitque ad orationis adiutorium pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis. Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium divinum intentius implorando suffragium. Propterea namque Iosue et

filii Israel a Gabaonitis leguntur decepti, quia *os Domini* prius *non interrogaverunt*, sed nimium creduli dulcibus sermonibus falsa pietate delusi sunt.

CAPUT XXXIX.

Quod homo non sit importunus in negotiis.

FILI, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Exspecta ordinationem meam et senties inde profectum.

Domine, satis libenter omnes res tibi committo, quia parum potest cogitatio mea proficere. Utinam non multum adhaererem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. Fili, saepe homo rem aliquam vehementer agitat, quam desiderat; sed cum ad eam pervenerit, aliter incipit sentire, quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de uno ad aliud impellunt. Non ergo minimum est etiam in minimis se ipsum relinquere.

3. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius, et homo abnegatus valde liber est et securus. Sed antiquus hostis omnibus bonis adversans a tentationibus non cessat, sed die noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum deceptionis possit praecipitare incautum. *Vigilate et orate,* dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAPUT XL.

Quod homo nihil boni ex se habet et de nullo gloriari potest.

DOMINE, *quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum?* Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si deseris me, aut quid iuste obtendere possum, si, quod peto, non feceris? Certe hoc in veritate cogitare possum et dicere: Domine, nihil sum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio et ad nihil semper tendo. Et nisi a te fuero adiutus et interius informatus, totus efficior tepidus et dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es et permanes in aeternum, semper bonus, iustus et sanctus, bene, iuste ac sancte agens omnia et disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum magis pronus sum quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans, quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen cito melius fit, cum tibi placuerit et manum porrexeris adiutricem, quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari et in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

3. Unde si bene scirem omnem humanam consolationem abicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem, qua compellor te quaerere, quia non est homo, qui me consoletur:

tunc merito possem de gratia tua sperare et de dono gratiae novae exsultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotienscumque mihi bene succedit. Ego autem vanitas et nihilum ante te, inconstans homo et infirmus. Unde ergo possum gloriari aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? Et hoc vanissimum est. Vere inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima, quia a vera retrahit gloria et caelesti spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria et exsultatio sancta gloriari in te et non in se, gaudere in nomine tuo, non in virtute propria nec in aliqua creatura gloriari et delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exsultatio cordis mei; in te gloriabor et exsultabo tota die, *pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.*

6. Quaerant Iudaei gloriam, quae ab invicem est; ego hanc requiram, quae a solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana aeternae gloriae tuae comparata vanitas est et stultitia. O veritas mea et misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, virtus, honor et gloria per infinita saecula saeculorum.

CAPUT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

FILI, noli tristari, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari. Erige cor tuum ad me in caelum, et non contristabit te contemptus hominis in terris.

Domine, in caecitate sumus et vanitate cito seducimur. Si recte me inspicio, iniuria mihi numquam facta est ab aliqua creatura, unde nec iuste habeo conqueri adversum te.

2. Quia autem frequenter et graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuste debetur confusio et contemptus, tibi autem laus, honor et gloria. Et nisi me ad hoc praeparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici et relinqui atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari et stabiliri nec spiritualiter illuminari neque tibi plene uniri.

CAPUT XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

FILI, si ponis pacem tuam in aliqua persona propter tuum sentire vel convivere, instabilis eris et implicatus. Sed si recursum habes ad semper viventem et manentem veritatem, non contristabit te amicus recedens et moriens. In me debet amici dilectio stare, et

propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est et multum carus in hac vita. Sine me non valet nec durabit amicitia, nec est munda et vera dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus deberes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, optares sine omni humano esse consortio. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solacio terreno longius recedit. Tanto etiam altius ascendit ad Deum, quanto profundius in se descendit et plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem aliquid boni sibi attribuit, gratiam Dei in se venire impedit, quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quaerit. Si scires te perfecte annihilare atque ab omni amore creato evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere et tunc ad divinam valebis pertingere cogitationem. Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur et respicitur, retardat a summo et vitiat.

CAPUT XLIII.

Contra vanam et saecularem scientiam.

FILI, non moveant te pulchra et subtilia hominum dicta. *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.* Attende verba mea, quae corda accendunt et mentes illuminant, inducunt compunctionem et variam in-

gerunt consolationem. Numquam ad hoc legas verbum meum, ut doctior aut sapientior possis videri, sed stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit quam notitia multarum difficilium quaestionum.

2. Cum multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam et clariorem intellegentiam parvulis tribuo, quam ab homine possit doceri. Cui ego loquor, cito sapiens erit et multum in spiritu proficiet. Vae eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt et de via mihi serviendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit magister magistrorum, Christus, dominus angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est, singulorum examinaturus conscientias; et tunc scrutabitur Ierusalem in lucernis, et manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures aeternae veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine impugnatione argumentorum. Ego sum, qui doceo terrena despicere, praesentia fastidire, caelestia quaerere, aeterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nihil cupere et super omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam amando me intime didicit divina et loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia quam in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia; aliquibus

in signis et figuris dulciter appareo, quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria. Una vox librorum, sed non aeque omnes informat, quia intus sum doctor veritatis, cordis scrutator, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicavero.

CAPUT XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

FILI, in multis oportet te esse inscium et aestimare te tamquam mortuum super terram et, cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire et, quae tuae pacis sunt, magis cogitare. Utilius est oculos a rebus displicentibus avertere et unicuique suum sentire relinquere quam contentiosis sermonibus deservire. Si bene steteris cum Deo et eius iudicium aspexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine quousque venimus? Ecce, damnum defletur temporale, pro modico quaestu laboratur et curritur, et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix sero reditur. Quod parum vel nihil prodest, attenditur, et quod summe necessarium est, neglegenter praeteritur, quia totus homo ad externa profluit et, nisi cito resipiscat, libens in exterioribus iacet.

CAPUT XLV.

Quod omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.

D*A mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis.* Quam saepe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi! Quotiens etiam ibi reperi, ubi minus praesumpsi! Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum in te, Deus! Benedictus sis, Domine Deus, in omnibus, quae nobis accidunt. Infirmi sumus et instabiles, cito fallimur et permutamur.

2. Quis est homo, qui ita caute et circumspecte in omnibus se custodire valeat, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Domine, confidit ac simplici ex corde quaerit, non tam facile labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citius per te eruetur aut a te consolabitur, quia tu non deseres in te sperantem usque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, et praeter te non est talis alter.

3. O quam bene sapuit sancta illa anima, quae dixit: *Mens mea solidata est et in Christo fundata!* Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me sollicitaret, nec verborum iacula moverent. Quis omnia praevidere, quis praecavere futura mala sufficit? Si praevisa etiam laedunt saepe,

quid improvisa nisi graviter feriunt? Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus nec aliud quam fragiles homines sumus, etiamsi angeli a multis aestimamur et dicimur. Cui credam, Domine? cui nisi tibi? Veritas es, quae non fallis nec falli potes. Et rursum: *omnis homo mendax*, infirmus et instabilis, labilis maxime in verbis ita, ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter praemonuisti, cavendum ab hominibus et, quia *inimici hominis domestici eius*, nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic!* Doctus sum damno meo et utinam ad cautelam maiorem *et non ad insipientiam mihi!* Cautus esto, ait quidam, cautus esto; serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo et absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me et se et abit. Ab huiusmodi rabulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum incidam nec umquam talia committam! Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longe fac a me! Quod pati nolo, facere aliis omnino cavere debeo.

5. O quam bonum et pacificum est de aliis tacere nec indifferenter omnia credere neque de facili ulterius effari, paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quaerere nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima et externa secundum tuae beneplacitum voluntatis optare perfici! Quam tutum pro conservatione caelestis gratiae humanam fugere apparentiam nec appetere, quae foris admirationem videntur praebere, sed ea

tota sedulitate sectari, quae dant emendationem vitae ac fervorem !

6. Quam multis nocuit virtus scita ac praepropere laudata ! Quam saepe profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quae tota tentatio fertur et militia.

CAPUT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.

FILI, sta firmiter et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba ; per aërem volant, sed lapidem non laedunt. Si reus es, cogita, quod libenter te velis emendare. Si nihil tibi conscius es, pensa, quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Satis parum est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es et homines magis quam oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis et excusationum quaeris umbracula.

2. Sed inspice te melius et agnosces, quia vivit adhuc in te mundus et vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis et confundi pro defectibus, constat utique, quod nec verus humilis sis nec vere mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verbum meum et non curabis decem milia hominum verba. Ecce si cuncta contra te dicerentur, quae fingi malitiosissime possent, quid tibi nocerent, si omnino transire

permitteres nec plus quam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet nec Deum prae oculis, faciliter movetur verbo vituperationis; qui autem in me confidit nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex et dominus omnium secretorum, ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem novi et sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, *ut revelentur ex multis cordibus cogitationes*. Ego reum et innocentem iudicabo, sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum saepe fallit; meum iudicium verum est, stabit et non subvertetur. Latet plerumque ac paucis patet ad singula; numquam tamen errat nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum est in omni iudicio nec proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quidquid ei a Deo acciderit. Etiamsi iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit, sed nec vane exsultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque, *quia ego sum scrutans corda et renes*, qui non iudico secundum faciem et humanam apparentiam. Nam saepe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5. Domine *Deus*, *iudex iuste*, *fortis et patiens*, qui hominum nosti fragilitatem et pravitatem, esto robur meum et tota fiducia mea; non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod ego non novi, et ideo in omni reprehensione humiliare me debui et mansuete sustinere. Ignosce ergo mihi

propitius, quotiens sic non egi, et dona iterum gratiam amplioris sufferentiae. Melior est mihi tua copiosa misericordia ad consecutionem indulgentiae, quam mea opinata iustitia pro defensione latentis conscientiae. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum, quia remota misericordia tua *non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.*

CAPUT XLVII.

Quod omnia gravia pro aeterna vita sunt toleranda.

FILI, non frangant te labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiciant usquequaque, sed mea promissio in omni eventu te roboret et consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram. Non hic diu laborabis nec semper gravaberis doloribus. Exspecta paulisper et videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando cessabit omnis labor et tumultus. Modicum est et breve omne, quod transit cum tempore.

2. Age ergo, quod agis, fideliter labora in vinea mea: *ego ero merces tua.* Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus aeterna vita et maioribus proeliis. Veniet pax in die una, quae nota est Domino; non enim erit nox vel dies huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma et requies secura. Non dices tunc: *Quis me liberavit de corpore mortis huius?* nec clamabis: *Heu mihi,*

quia incolatus meus prolongatus est; quoniam praecipitabitur mors, et salus erit indefectiva, anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis et decora.

3. O si vidisses in caelo sanctorum coronas perpetuas, quanta quoque nunc exsultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles et quasi vita ipsa indigni putabantur, profecto te statim humiliares usque ad terram et affectares potius omnibus subesse quam praeesse uni, nec huius vitae dies laetos concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes et pro nihilo inter homines computari maximum lucrum duceres.

4. O si tibi haec saperent et profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita aeterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est parvum quid lucrari aut perdere regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in caelum. Ecce, ego et omnes sancti mei mecum, qui in hoc saeculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt et sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPUT XLVIII.

De die aeternitatis et huius vitae angustiis.

O SUPERNAE civitatis mansio beatissima! O dies aeternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies semper laeta, semper secura et numquam statum mutans in contraria! O utinam

dies illa illuxisset et cuncta haec temporalia finem accepissent! Lucet quidem sanctis perpetua et splendida claritate, sed non nisi a longe et per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt caeli cives, quam gaudiosa sit illa; gemunt exsules filii Evae, quod amara et taediosa sit ista. Dies huius temporis parvi et mali, pleni doloribus et angustiis, ubi homo peccatis multis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? Quando liberabor a misera servitute vitiorum? Quando memorabor, Domine, tui solius? Quando ad plenum laetabor in te? Quando ero sine omni impedimento, in vera libertate, sine omni gravamine mentis et corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis et secura, pax intus et foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te, quando contemplabor gloriam regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod praeparasti dilectis tuis ab aeterno? Relictus sum pauper et exsul in terra hostili, ubi bella cotidiana et infortunia maxima.

4. Consolare exsilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus totum mihi est, quidquid mundus hic offert ad solacium. Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhaerere caelestibus,

sed deprimunt res temporales et immortificatae passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem invite subesse cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno *et factus sum mihimet ipsi gravis*, dum spiritus sursum et caro quaerit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente caelestia tracto, et mox carnalium turba occurrit oranti! *Deus meus, ne elongeris a me neque declines in ira a servo tuo. Fulgura coruscationem tuam et dissipa eas, emitte sagittas tuas*, et conturbentur omnes phantasiae inimici. Recollige sensus meos ad te, fac me oblivisci omnium mundanorum, da cito abicere et contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi, aeterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas; adveni, caelestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi et misericorditer indulge, quotiens praeter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere consuevi. Nam ibi multotiens non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo, sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror. Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est id, quod amo; hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat aut ex usu placet.

6. Unde tu, Veritas, aperte dixisti: *Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.* Si caelum diligo, libenter de caelestibus penso. Si mundum amo, de felicitatibus mundi congaudeo et de adversitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quae carnis sunt, saepe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quaecumque enim diligo, de his libenter loquor et audio atque

talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturae vim facit et concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit, ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat dignusque sit angelicis interesse choris omnibus terrenis foris et intus exclusis.

CAPUT XLIX.

De desiderio aeternae vitae, et quanta sint certantibus promissa.

FILI, cum tibi desiderium aeternae beatitudinis desuper infundi sentis et de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis, dilata cor tuum et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernae bonitati gratias, quae tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernae gratiae et divini respectus, quatenus in virtutibus et maiori humilitate proficias et ad futura certamina te praepares mihique toto cordis affectu adhaerere ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, saepe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic et aliquorum desideria ad caelestia flagrant et tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omnino pure

pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est et tuum saepe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum, quia, si recte iudicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato praeferre debes ac sequi. Novi desiderium tuum et frequentes gemitus audivi. Iam velles esse in libertate gloriae filiorum Dei, iam te delectat domus aeterna et caelestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista, sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modo. Ego sum; exspecta me, *donec veniat regnum Dei.*

4. Probandus es adhuc in terris et in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur. *Confortare igitur et esto robustus* tam in agendo quam in patiendo naturae contraria. Oportet te novum induere hominem et in alterum virum mutari. Oportet te saepe agere, quod non vis, et quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii et accipient; tu petes nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis iudicaberis. Propter hoc

natura contristabitur aliquando, et magnum, si silens portaveris. In his et similibus multis probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare et in omnibus frangere queat. Vix enim est aliud tale, in quo mori tantumdem indigeas, sicut videre et pati, quae voluntati tuae adversa sunt, maxime autem, cum disconvenientia, et quae minus utilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati sub dominio constitutus, ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare et omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, fili, horum fructum laborum, finem celerem atque praemium nimis magnum, et non habebis inde gravamen sed fortissimum patientiae tuae solamen. Nam et pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in caelis. Ibi quippe invenies omne, quod volueris, omne, quod desiderare potueris. Ibi aderit tibi totius facultas boni sine timore amittendi. Ibi voluntas tua, una semper mecum, nihil cupiet extraneum vel privatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit, sed cuncta desiderata simul erunt praesentia totumque affectum tuum reficient et adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa, pallium laudis pro maerore, pro loco novissimo sedem regni in saecula. Ibi apparebit fructus oboedientiae, gaudebit labor paenitentiae, et humilis subiectio coronabitur gloriose.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus, nec sit tibi curae, quis hoc dixerit vel iusserit; sed hoc magnopere curato, ut, sive prae-

latus, sive iunior aut aequalis aliquid a te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias et sincera voluntate studeas adimplere. Quaerat alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, et iste in isto laudeturque millies mille: tu autem nec in isto nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu et in mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificetur.

CAPUT L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

DOMINE Deus, sancte Pater, sis nunc et in aeternum benedictus, quia, sicut vis, factum est, et quod facis, bonum est. Laetetur in te servus tuus, non in se nec in aliquo alio, quia tu solus laetitia vera, tu spes mea et corona mea, tu gaudium meum et honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quae dedisti et quae fecisti. *Pauper sum et in laboribus meis a iuventute mea*, et contristatur anima mea nonnumquam usque ad lacrimas, quandoque etiam conturbatur ad se propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione et devota in laude tua. Sed si te subtraxeris,

sicut saepissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus genua incurvantur, quia non est illi sicut heri et nudius tertius, *quando splendebat lucerna tua super caput eius*, et sub umbra alarum tuarum protegebatur a tentationibus irruentibus.

3. Pater iuste et semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est, ut hora hac patiatur aliquid pro te servus tuus. Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab aeterno praesciebas, affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur et deficiat coram hominibus, passionibus conteratur et languoribus, ut iterum tecum in aurora novae lucis resurgat et in caelestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti et sic voluisti, et hoc factum est, quod ipse praecepisti.

4. Haec est enim gratia ad amicum tuum, pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotienscumque et a quocumque id permiseris fieri. Sine consilio et providentia tua et *sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me, ut discam iustificationes tuas* et omnes elationes cordis atque praesumptiones abiciam. Utile mihi, quod *confusio cooperuit faciem meam*, ut te potius quam homines ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile iudicium tuum expavescere, qui affligis iustum cum impio, sed non sine aequitate ac iustitia.

5. Gratias tibi, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores et immittens angustias intus et foris. Non

est, qui me consoletur ex omnibus, quae sub caelo sunt, nisi tu Domine, Deus meus, caelestis medicus animarum, qui percutis et sanas, *deducis ad inferos et reducis.* Disciplina tua super me, et virga tua ipsa me docebit.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ego sum, sub virga correctionis tuae me inclino, percute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam! Fac me pium et humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et omnia mea ad corrigendum committo; melius est hic corripi quam in futuro. Tu scis omnia et singula, et nihil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti ventura, et non opus est tibi, ut quis te doceat aut admoneat de his, quae geruntur in terra. Tu scis, quid expediat ad profectum meum, et quantum deserviat tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius quam tibi soli notam.

7. Da mihi, Domine, hoc scire, quod sciendum est, hoc amare, quod amandum est, hoc laudare, quod tibi summe placet, hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet, hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit. Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare, sed in iudicio vero de spiritualibus et visibilibus discernere atque super omnia beneplacitum voluntatis tuae semper inquirere.

8. Falluntur saepe hominum sensus in iudicando,

falluntur et amatores saeculi visibilia tantummodo amando. Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, caecus caecum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat, et veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est et non amplius, ait humilis Franciscus.

CAPUT LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis.

FILI, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare nec in altiori gradu contemplationis consistere, sed necesse habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora descendere et onus corruptibilis vitae etiam invite et cum taedio portare. Quamdiu mortale corpus geris, taedium senties et gravamen cordis. Oportet ergo saepe in carne de carnis onere gemere eo, quod non vales spiritualibus studiis et divinae contemplationi indesinenter inhaerere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere et in bonis te actibus recreare, adventum meum et supernam visitationem firma confidentia exspectare, exsilium tuum et ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris et ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci et interna quiete perfrui; expandam coram te prata scripturarum, et

dilatato corde currere incipies viam mandatorum meorum et dices: *Non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.*

CAPUT LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum sed magis dignum verberibus.

DOMINE, non sum dignus consolatione tua nec aliqua spirituali visitatione, et ideo iuste mecum agis, quando me inopem et desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lacrimas effundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem, et ideo iuste mecum agis. Unde nihil dignus sum quam flagellari et puniri, quia graviter et saepe te offendi et in multis valde deliqui. Ergo vera pensata ratione nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemens et misericors, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuae in vasa misericordiae etiam praeter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuae enim consolationes non sunt sicut humanae consolationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam caelestem consolationem? Ego nihil boni egisse me recolo, sed semper ad vitia pronum et ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, et negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset, qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis nisi infernum et ignem

aeternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu, nec decet me inter devotos tuos commorari. Et licet hoc aegre audiam, tamen adversum me pro veritate peccata mea arguam, ut facilius misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus et omni confusione plenus? Non habeo os loquendi nisi tantum hoc verbum: Peccavi, Domine, peccavi; miserere mei, ignosce mihi! *Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine!* Quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris, nisi ut conteratur et humiliet se pro delictis suis? In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniae, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, et occurrunt sibi mutuo in osculo sancto Deus et paenitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est, Domine, sacrificium longe suavius odorans in conspectu tuo quam thuris incensum. Hoc est gratum etiam unguentum, quod pedibus tuis infundi voluisti, quia cor contritum et humiliatum numquam despexisti. Ibi est locus refugii a facie irae inimici. Ibi emendatur et abluitur, quidquid aliunde contractum est et inquinatum.

CAPUT LIII.

Quod gratia Dei non miscetur sapientibus terrena.

FILI, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus nec consolationibus terrenis. Abicere igitur oportet omnia impedimenta gratiae, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem, sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem et puram conscientiam. Totum mundum nihil aestima, Deo vacare omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare et in transitoriis pariter delectari. A notis et a caris oportet elongari et ab omni temporali solacio mentem tenere privatam. Sic obsecrat beatus apostolus Petrus: *Ut tamquam advenas et peregrinos* in hoc mundo se contineant Christi fideles *a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam.*

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed sic segregatum cor habere ab omnibus aeger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen si vere velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis et a nemine magis cavere quam a se ipso. Si temet ipsum perfecte viceris, cetera facilius subiugabis. Perfecta victoria est de semet ipso triumphare. Qui enim se ipsum subiectum tenet, ut sensualitas

rationi et ratio in cunctis oboediat mihi, hic vere victor est sui et dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere et securim ad radicem ponere, ut evellas et destruas occultam et inordinatam inclinationem ad te ipsum et ad omne privatum et materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semet ipsum nimis inordinate diligit, paene totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est. Quo devicto et subacto malo pax magna et tranquillitas erit continuo. Sed quia pauci sibi ipsis perfecte mori laborant nec plene extra se tendunt, propterea in se implicati remanent nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem libere mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet atque nulli creaturae privato amore concupiscenter inhaereat.

CAPUT LIV.

De diversis motibus naturae et gratiae.

FILI, diligenter adverte motus naturae et gratiae, quia valde contrarie ac subtiliter moventur et vix nisi a spirituali et intime illuminato homine discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt et aliquid boni in suis dictis vel factis praetendunt, ideo sub specie boni multi falluntur. Natura callida est et multos trahit, illaqueat et decipit et se semper pro fine habet; sed gratia simpliciter ambulat et ab omni specie mala declinat, fallacias non praetendit et omnia

pure propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

2. Natura invite vult mori nec premi nec superari nec subesse nec sponte subiugari; gratia vero studet mortificationi propriae, resistit sensualitati, quaerit subici, appetit vinci nec propria vult libertate fungi, sed sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare et esse atque propter Deum omni humanae creaturae humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, et quid lucri sibi ex alio proveniat, attendit; gratia autem non, quid sibi utile commodumque sit, sed quod multis proficiat, magis considerat. Natura libenter honorem et reverentiam accipit, gratia vero omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confusionem timet atque contemptum, gratia autem gaudet pro nomine Iesu contumeliam pati. Natura otium amat et quietem corporalem, gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quaerit habere curiosa et pulchra, fugit autem vilia et grossa; gratia vero simplicibus delectatur et humilibus, aspera non aspernatur nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levis iniuriae verbo; sed gratia attendit aeterna, non inhaeret temporalibus nec in perditione rerum turbatur neque verbis durioribus acerbatur, quia thesaurum suum et gaudium in caelo, ubi nihil perit, constituit.

4. Natura cupida est et libentius accipit quam donat, amat propria et privata; gratia autem pia

est et communis, vitat singularia, contentatur paucis, *beatius dare* iudicat *quam accipere.* Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem et discursus; sed gratia trahit ad Deum et ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solacium habet externum, in quo delectetur ad sensum; sed gratia in solo Deo quaerit consolari et in summo bono super omnia visibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut aequale aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat et multum ponderari sua gesta et dona concupiscit; gratia vero nihil temporale quaerit nec aliud praemium quam Deum solum pro mercede postulat nec amplius de necessariis temporalibus desiderat, nisi quantum haec sibi ad assecutionem aeternorum valeant deservire.

6. Natura gaudet de amicis multis et propinquis, gloriatur de nobili loco et ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus; gratia autem et inimicos diligit nec de amicorum turba extollitur nec locum nec ortum natalium reputat, nisi virtus ibi maior fuerit, favet magis pauperi quam diviti, compatitur plus innocenti quam potenti, congaudet veraci, non fallaci, exhortatur semper bonos meliora charismata aemulari et Filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu et molestia cito conqueritur, gratia constanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat et

arguit; gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant, nihil boni sibi adscribit nec arroganter praesumit, non contendit nec suam sententiam aliis praefert, sed in omni sensu et intellectu aeternae sapientiae ac divino examini submittit. Natura appetit scire secreta et nova audire, vult exterius apparere et multa per sensus experiri, desiderat agnosci et agere, unde laus et admiratio procedit; sed gratia non curat nova nec curiosa percipere, quia totum hoc de corruptionis vetustate est ortum, cum nihil novum et durabile sit super terram. Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem devitare, laudanda et digne miranda humiliter abscondere ac de omni re atque in omni scientia utilitatis fructum atque Dei laudem et honorem quaerere. Non vult se nec sua praedicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera caritate largitur.

8. Haec gratia supernaturale lumen et quoddam Dei speciale donum est et proprie electorum signaculum et pignus salutis aeternae, quae hominem de terrenis ad caelestia amanda sustollit et de carnali spiritualem facit. Quanto igitur natura amplius premitur et vincitur, tanto maior gratia infunditur, et cotidie novis visitationibus interior homo secundum imaginem Dei reformatur.

CAPUT LV.

De corruptione naturae et efficacia gratiae divinae.

DOMINE Deus meus, qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam et necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam trahentem ad peccata et in perditionem! Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meae et captivum me ducentem ad oboediendum sensualitati in multis nec possum resistere passionibus eius, nisi adsistat sanctissima gratia tua cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratia tua et magna gratia, ut vincatur natura *ad malum semper prona ab adolescentia sua.* Nam ea per primum hominem Adam lapsa et vitiata per peccatum in omnes homines poena huius maculae descendit, ut ipsa natura, quae bona et recta a te condita fuit, pro vitio iam et infirmitate corruptae naturae ponatur eo, quod motus eius sibi relictus ad malum et inferiora trahit. Nam modica vis, quae remansit, est tamquam scintilla quaedam latens in cinere. Haec est ipsa ratio naturalis circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni et mali, veri falsique distantiam, licet impotens sit adimplere omne, quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod *condelector legi tuae secundum interiorem hominem* sciens, *mandatum tuum* fore *bonum, iustum et sanctum,*

arguens etiam omne malum et peccatum fugiendum. *Carne autem servio legi peccati*, dum magis sensualitati oboedio quam rationi. Hinc est, quod *velle bonum mihi adiacet, perficere autem non invenio.* Hinc saepe multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio et deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco et, qualiter agere debeam, clare satis video, sed propriae corruptionis pondere pressus ad perfectionem non assurgo.

4. O quam maxime est mihi necessaria, Domine, gratia tua ad inchoandum bonum, ad proficiendum et perficiendum! Nam sine illa non possum facere aliquid, omnia autem possum in te confortante me gratia tua. O vere caelestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturae ponderanda! Nihil artes, nihil pulchritudo, nihil divitiae, nihil fortitudo, nihil ingenium, nihil eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia tua. Nam dona naturae bonis et malis sunt communia, electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio, qua insigniti digni habentur vita aeterna. Tantum eminet haec gratia, ut nec donum prophetiae, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid aestimetur sine ipsa. Sed neque fides, neque spes, neque aliae virtutes tibi acceptae sunt sine caritate et gratia.

5. O beatissima gratia, quae pauperem spiritu virtutibus divitem facis et divitem multis bonis humilem corde reddis, veni, descende ad me, reple me mane tua consolatione, ne deficiat prae lassitudine atque ariditate mentis anima mea. Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis; sufficit

enim mihi gratia tua ceteris non obtentis, quae desiderat natura. Si fuero tentatus et vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum fuerit mecum gratia tua. Ipsa fortitudo mea est, ipsa consilium mihi confert et auxilium. Cunctis hostibus potentior est et sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinae, lumen cordis, solamen pressurae, fugatrix tristitiae, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrimarum. Quid sum sine illa, nisi aridum lignum et stirps inutilis ad eiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia semper et praeveniat et sequatur ac bonis operibus iugiter praestet esse intentum.

CAPUT LVI.

Quod nos ipsos abnegare debemus et Christum per crucem imitari.

FILI, quantum a te exire vales, tantum poteris in me transire. Sicut nihil foris concupiscere internam pacem facit, sic se interius relinquere Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam tui abnegationem in voluntate mea sine contradictione et querela. *Sequere me; ego sum via, veritas et vita.* Sine via non itur, sine veritate non cognoscitur, sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes, veritas, cui credere debes, vita, quam sperare debes. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum rectissima via, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in

via mea, cognosces veritatem, et veritas liberabit te, et apprehendens vitam aeternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Si vis veritatem agnoscere, crede mihi. *Si vis perfectus esse, vende omnia.* Si vis esse discipulus meus, abnega temet ipsum. Si vis beatam vitam possidere, praesentem vitam contemne. Si vis exaltari in caelo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis et verae lucis.

3. Domine Iesu Christe, quia arta erat vita tua et mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. *Non* enim *maior est servus domino suo, nec discipulus super magistrum.* Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sanctitas vera. Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat nec plene delectat.

4. Fili, quia haec scis et legisti omnia, beatus eris, si feceris. *Qui habet mandata mea et servat ea, ipse est, qui diligit me ; et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum* et faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

Domine igitur, sicut dixisti et promisisti, sic utique mihi promereri contingat. Suscepi de manu tua crucem, portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Vere vita boni monachi crux est, sed dux paradisi. Inceptum est, retro abire non licet nec relinquere oportet.

5. Eia fratres, pergamus simul ; Iesus erit nobiscum ! Propter Iesum suscepimus hanc crucem, propter Iesum perseveremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster et praecessor. En rex

noster ingreditur ante nos, *qui pugnabit pro nobis.* Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello nec inferamus crimen gloriae nostrae, ut fugiamus a cruce.

CAPUT LVII.

Quod homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

FILI, magis placent mihi patientia et humilitas in adversis, quam multa consolatio et devotio in prosperis. Ut quid te contristat parvum factum contra te aut dictum? Si amplius fuisset, moveri non debuisses. Sed nunc dimitte transire; non est primum nec novum nec ultimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nihil obviat mali aut adversi. Bene etiam consulis et alios nosti roborare verbis; sed cum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio et robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam saepius experiris in modicis obiectis, cum tamen ista pro salute tua fiant.

2. Cum haec et similia contingunt, propone, ut melius nosti, ex corde crucis meae supplicium, et si te tetigerit adversitas, non tamen deiciat nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Et si minus libenter audis atque indignationem sentis, reprime te nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur. Cito conquiescet commotio excitata, et dolor internus revertente gratia dulcorabitur.

Adhuc vivo ego Dominus, iuvare te paratus et solito amplius consolari, si confisus fueris mihi et me devote invocaveris.

3. Animaequior esto et ad maiorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si saepius percipis te tribulatum vel graviter tentatum. Homo es et non Deus, caro et non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in caelo et primo homini in paradiso, qui non diu steterunt? Ego sum, qui maerentes erigo sospitate et suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. Domine, benedictum sit verbum tuum, *dulce super mel et favum ori meo.* Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo ad portum salutis tandem perveniam, quid curae est, quae et quanta passus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei, Deus meus, et dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII.

De altioribus rebus et occultis iudiciis Dei non scrutandis.

FILI, caveas disputare de altis materiis et de occultis Dei iudiciis, cur iste sic relinquitur, et ille ad tantam gratiam assumitur; cur etiam iste tantum affligitur, et ille tam eximie

exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad investigandum divinum iudicium ulla ratio praevalet vel disputatio. Quando ergo haec suggerit inimicus, vel quidam curiosi inquirunt homines, responde illud prophetae: *Iustus es, Domine, et rectum iudicium tuum.* Et illud: *Iudicia Domini vera, iustificata in semet ipsa.* Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere nec disputare de meritis sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno caelorum. Talia generant saepe lites et contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam et vanam gloriam, unde oriuntur invidiae et dissensiones, dum iste istum sanctum et alius alium conatur superbe praeferre. Talia autem velle scire ac investigare nullum fructum affert, sed magis displicet sanctis, quia *non sum dissensionis sed pacis*, quae pax magis in humilitate vera quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo devotionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino. Ego sum, qui cunctos condidi sanctos, ego donavi gratiam, ego praestiti gloriam; ego novi singulorum merita, ego praeveni eos in benedictionibus dulcedinis meae; ego praescivi dilectos ante saecula, ego eos elegi de mundo, non ipsi praeelegerunt; ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam; ego perduxi eos per tentationes varias, ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco, ego

omnes inaestimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis, ego super omnia benedicendus sum et honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificavi et praedestinavi sine ullis praecedentibus meritis propriis. Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat, quia pusillum et magnum ego feci. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat et mihi et ceteris omnibus in regno caelorum. Omnes enim unum sunt per caritatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me quam se suaque merita diligunt. Nam supra se rapti et extra propriam dilectionem tracti toti in amorem meum pergunt, in quo et fruitive quiescunt. Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere, quippe qui aeterna veritate pleni igne arpescunt inextinguibilis caritatis. Taceant igitur carnales et animales homines de sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet aeternae veritati.

6. In multis est ignorantia, maxime qui parum illuminati raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu et humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur, et sicut in inferioribus se habent, ita de caelestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis eorum, quae imperfecti cogitant, et quae illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiose tractare, quae tuam scientiam excedunt, sed hoc magis satage et intende, ut vel minimus in regno Dei queas inve-

niri. Et si quispiam sciret, quis alio esset sanctior vel maior haberetur in regno caelorum, quid haec ei notitia prodesset, nisi se amplius ex hac cognitione humiliaret coram me atque in maiorem mei nominis laudem exsurgeret? Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine ac virtutum suarum parvitate, quamque longe distat a perfectione sanctorum, cogitat, quam is, qui de maioritate illorum disputat vel parvitate. Melius est sanctos devotis precibus et lacrimis exorare ipsorumque gloriosa humili mente implorare suffragia, quam secreta eorum vana inquisitione perscrutari.

8. Illi bene atque optime contentantur, si homines scirent contentari et vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis, sed totum mihi ascribant, quoniam ipsis cuncta ex infinita caritate mea donavi. Tanto amore divinitatis et gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriae nihilque deesse possit felicitatis. Omnes sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in se ipsis mihique viciniores et dilectiores exsistunt. Ideoque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum et ceciderunt in facies suas coram Agno et adoraverunt viventem in saecula saeculorum.*

9. Multi quaerunt, *quis maior sit in regno caelorum,* qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est vel minimum esse in caelo, ubi omnes magni sunt, quia omnes *filii Dei vocabuntur* et erunt. *Minimus erit in mille, et peccator centum annorum morietur.* Cum enim

quaererent discipuli, *quis maior esset in regno caelorum*, tale audierunt responsum: ***Nisi** conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque ergo se humiliaverit sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum.*

10. Vae eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur, quoniam humilis ianua caelestis regni eos non admittet intrare. Vae etiam divitibus, qui habent hic consolationes suas, quia, pauperibus intrantibus in regnum caelorum, ipsi stabunt foris eiulantes. *Gaudete humiles, et exsultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei*, si tamen in veritate ambulatis.

CAPUT LIX.

Quod omnis spes et fiducia in solo Deo figenda est.

DOMINE, quae est fiducia mea, quam in hac vita habeo, aut quod maius solacium meum ex omnibus apparentibus sub caelo? Nonne tu, Domine Deus meus, *cuius misericordiae non est numerus?* Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse potuit praesente te? Malo pauper esse propter te quam dives sine te. Eligo potius in terra tecum peregrinari, quam sine te caelum possidere. Ubi tu, ibi caelum; atque ibi mors et infernus, ubi tu non es. Tu mihi in desiderio es, et ideo post te gemere et clamare et exorare necesse est. In nullo denique possum confidere plene, qui in necessitatibus auxilietur

oportunius, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea et fiducia mea, tu consolator meus et fidelissimus in omnibus adiutor.

2. *Omnes, quae sua sunt, quaerunt;* tu salutem meam et profectum meum solummodo praetendis et omnia in bonum mihi convertis. Etiamsi variis tentationibus et adversitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti. In qua probatione non minus diligi debes et laudari, quam si caelestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus meus, pono totam spem meam et refugium, omnem tribulationem et angustiam meam constituo, quia totum infirmum et instabile invenio, quidquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adiuvare poterunt, neque prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et amoenus contutari, si tu ipse non asistas, iuves, confortes, consoleris, instruas et custodias.

4. Omnia namque, quae ad pacem videntur esse et felicitatem habendam, te absente nihil sunt nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum et altitudo vitae et profunditas eloquiorum tu es, et in te super omnia sperare fortissimum est solacium servorum Dei. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater. Benedic et sanctifica animam meam benedictione caelesti, ut fiat habitatio tua sancta et sedes aeternae gloriae tuae, nihilque in templo tuae divinitatis inveniatur, quod

oculos tuae maiestatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuae et multitudinem miserationum tuarum respice in me et exaudi orationem pauperis servi tui longe exsulantis in regione umbrae mortis. Protege et conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitae corruptibilis ac comitante gratia tua dirige per viam pacis ad patriam perpetuae claritatis. Amen.

LIBER QUARTUS.

DE SACRAMENTO EUCHARISTIAE SIVE DE SACRA COMMUNIONE.

VENITE ad me omnes, qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos, dicit Dominus. *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Accipite et comedite: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat carnem meam et bibit sanguinem meum, in me manet, et ego in illo. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.*

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

HAEC sunt verba tua, Christe, veritas aeterna, quamvis non uno tempore prolata nec uno in loco conscripta. Quia ergo tua sunt verba, gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sunt et tu ea protulisti; et mea quoque sunt, quia pro salute mea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut aptius inserantur cordi meo. Excitant me verba tantae pietatis, plena dulcedinis et dilectionis. Sed terrent me delicta propria, et ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Iubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem; ut immortalitatis accipiam alimoniam, si aeternam cupiam obtinere vitam et gloriam. *Venite*, inquis, *ad me omnes, qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos.* O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris, quo tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum, Domine, ut ad te praesumam accedere? Ecce caeli caelorum te non capiunt, et tu dicis: *Venite ad me omnes!*

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio et tam amicabilis invitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nullius boni mihi conscius sum, unde possim praesumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui saepius offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur angeli et archangeli, metuunt sancti et iusti: et tu dicis: *Venite ad me omnes!* Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce Noë, vir iustus, in arcae fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur; et ego quomodo me potero una hora praeparare, ut mundi fabricatorem cum re et essentia sumam?

4. Moyses, famulus tuus, magnus et specialis

amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret; et ego, putrida creatura, audebo te, conditorem legis ac vitae datorem, tam facile suscipere! Salomon, sapientissimus regum Israel, magnificum templum septem annis in laudem nominis tui aedificavit et octo diebus festum dedicationis eius celebravit, mille hostias pacificas obtulit et arcam foederis cum clangore buccinae et iubilo in locum sibi praeparatum solemniter collocavit; et ego, infelix et pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam, et utinam vel semel digne fere mediam!

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere studuerunt! Heu, quam pusillum est, quod ago; quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono! Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus. Et certa in tuae salutari Deitatis praesentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura, quia non angelum, sed angelorum dominum suscepturus sum hospitio.

6. Est tamen magna distantia inter arcam foederis cum suis reliquiis et mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus, inter legalia illa sacrificia futurorum praefigurativa et veram tui corporis hostiam omnium antiquorum sacrificiorum completivam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco praesentiam? Cur non maiori me praeparo sollicitudine ad tua sancta sumenda, quando illi antiqui sancti patriarchae et prophetae, reges quoque et principes cum universo

populo tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

7. Saltavit rex devotissimus David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus; fecit diversi generis organa, psalmos edidit et cantari instituit cum laetitia, cecinit et ipse frequenter in cithara, Spiritus sancti afflatus gratia; docuit populum Israel toto corde Deum laudare et ore consono diebus singulis benedicere et praedicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinae laudis exstitit recordatio coram arca testamenti; quanta nunc mihi et omni populo Christiano habenda est reverentia et devotio in praesentia sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi?

8. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis sanctorum et mirantur auditis gestis eorum, alta aedificia templorum inspiciunt et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum; et ecce tu praesens es hic apud me in altari, Deus meus, sanctus sanctorum, creator hominum et dominus angelorum. Saepe in talibus videndis est curiositas hominum et novitas invisorum, et modicus reportatur emendationis fructus, maxime ubi est tam levis sine vera contritione discursus. Hic autem in sacramento altaris totus praesens es, Deus meus, homo Christus Iesus, ubi et copiosus percipitur aeternae salutis fructus, quotienscumque fueris digne ac devote susceptus. Ad istud autem non trahit levitas aliqua nec curiositas aut sensualitas, sed firma fides, devota spes et sincera caritas.

9. O invisibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum; quam suaviter et

gratiose cum electis tuis disponis, quibus temet ipsum in sacramento sumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum superat; hoc specialiter devotorum corda trahit et accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo sacramento magnam devotionis gratiam et virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. O admirabilis ei abscondita gratia sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles, infideles autem et peccatis servientes experiri non possunt! In hoc sacramento confertur spiritualis gratia, et reparatur in anima virtus amissa, et per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta est aliquando haec gratia, ut ex plenitudine collatae devotionis non tantum mens, sed et debile corpus vires sibi praestitas sentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde et miserandum super tepiditate et neglegentia nostra, quod non maiori affectu trahimur ad Christum sumendum, in quo tota spes salvandorum consistit et meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio, ipse consolatio viatorum et sanctorum aeterna fruitio. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod caelum laetificat et mundum conservat universum. Heu caecitas et duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere et ex cotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere.

12. Si enim hoc sanctissimum sacramentum in uno tantum celebraretur loco et ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum et ad talem Dei sacer-

dotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari audirent! Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offertur Christus, ut tanto maior appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra communio diffusa per orbem. Gratias tibi, Iesu bone, pastor aeterne, qui nos pauperes et exsules dignatus es pretioso corpore et sanguine tuo reficere et ad haec mysteria percipienda etiam proprii oris tui alloquio invitare dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos.*

CAPUT II.

Quod magna bonitas et caritas Dei in hoc sacramento exhibetur homini.

SUPER bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus accedo ego miser et aeger ad Salvatorem; esuriens et sitiens ad fontem vitae; pauper et egenus ad regem caeli; servus ad dominum, creatura ad creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut praestes mihi te ipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere, et quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti servum tuum et scis, quia nihil boni in se habet, unde hoc illi praestes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem et gratias ago propter nimiam caritatem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea merita, ut bonitas tua mihi magis in-

notescat, caritas amplior ingeratur et humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri iussisti, placet et mihi dignatio tua, et utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime et benignissime Iesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude pro susceptione sacri corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo et tamen devote suscipere desidero? Quid cogitabo melius et salubrius nisi me ipsum totaliter humiliando coram te et tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, et exalto in aeternum; despicio me et subicio tibi in profundum vilitatis meae.

3. Ecce tu sanctus sanctorum, et ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu me invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis caelestem cibum et panem angelorum ad manducandum, non alium sane quam te ipsum, panem vivum, qui de caelo descendisti et das vitam mundo.

4. Ecce unde dilectio procedit, et qualis dignatio illucescit! O quam magnae gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur! O quam salutare ac utile consilium tuum, cum istud instituisti; quam suave atque iucundum convivium, cum te ipsum in cibum donasti! O quam admirabilis operatio tua, Domine, quam potens virtus, quam ineffabilis veritas tua! Dixisti enim, et facta sunt omnia, et hoc factum est, quod ipse iussisti.

5. Mira res et fide digna ac humanum vincens intellectum, quod tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris et sine consumptione a sumente manducaris. Tu Dominus universorem, qui nullius habes indigentiam, voluisti per sacramentum tuum habitare in nobis; conserva cor meum et corpus immaculatum, ut laeta et pura conscientia saepius valeam tua celebrare mysteria et ad meam perpetuam accipere salutem, quae ad tuum praecipue honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti.

6. Laetare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solacio singulari in hac lacrimarum valle tibi relicto! Nam quotiens hoc mysterium recolis et Christi corpus accipis, totiens tuae redemptionis opus agis et particeps omnium meritorum Christi efficeris. Caritas etenim Christi numquam minuitur, et magnitudo propitiationis eius numquam exhauritur. Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes et magnae salutis mysterium attenta consideratione pensare. Ita magnum, novum et iucundum tibi videri debet, cum celebras aut missam audis, ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens homo factus esset aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur et moreretur.

CAPUT III.

Quod utile sit saepe communicare.

ECCE ego venio ad te, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, et laetificer in convivio sancto tuo, *quod parasti in dulcedine tua pauperi, Deus.* Ecce in te est totum, quod desiderare possum et debeo; tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria. *Laetifica* ergo hodie *animam servi tui, quoniam ad te, Domine* Iesu, *animam meam levavi.* Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere, cupio te in domum meam introducere, quatenus cum Zachaeo merear a te benedici ac inter filios Abrahae computari. Anima mea corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi et sufficit. Nam praeter te nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo et sine visitatione tua vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere et in remedium salutis meae recipere, ne forte deficiam in via, si fuero caelesti fraudatus alimonia. Sic enim tu, misericordissime Iesu, praedicans populis et varios curans languores, aliquando dixisti: *Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via.* Age igitur hoc modo mecum, qui te pro fidelium consolatione in sacramento reliquisti. Tu es enim sauvis refectio animae, et qui te digne manducaverit, particeps et heres erit aeternae gloriae. Necessarium mihi quidem est, qui tam saepe laboro et pecco, tam cito torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones ac sacram tui corporis per-

ceptionem me renovem, mundem et accendam, ne forte diutius abstinendo a sancto proposito defluam.

3. *Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua*, et nisi succurrat divina medicina labitur mox homo ad peiora. Retrahit ergo sancta communio a malo et confortat in bono. Si enim modo tam saepe neglegens sum et tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem et tam grande iuvamen non quaererem? Et licet omni die non sim aptus communicare aut ad celebrandum bene dispositus, dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria ac tantae gratiae participem me exhibere. Nam haec est una principalis fidelis animae consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore, ut sit saepius memor Dei sui et dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuae pietatis dignatio, quod tu, Domine Deus, creator et vivificator omnium spirituum, ad pauperculam digneris venire animam et cum tota divinitate tua ac humanitate eius impinguare esuriem! O felix mens et beata anima, quae te, Dominum Deum suum, meretur devote suscipere et in tua susceptione spirituali gaudio repleri! O quam magnum suscipit dominum, quam dilectum inducit hospitem, quam iucundum recipit socium, quam fidelem acceptat amicum, quam speciosum et nobilem amplectitur sponsum prae omnibus dilectis et super omnia desiderabilia amandum! Sileant a facie tua, dulcissime dilecte mi, caelum et terra et omnis ornatus eorum, quoniam, quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuae est largitatis nec ad decorem tui pervenient nominis, *cuius sapientiae non est numerus*.

CAPUT IV.

Quod multa bona praestantur devote communicantibus.

DOMINE Deus meus, praeveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuae, ut ad tuum magnificum sacramentum digne ac devote merear accedere! Excita cor meum in te et a gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo ad gustandum in spiritu tuam suavitatem, quae in hoc sacramento tamquam in fonte plenarie scatet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium et ad credendum illud indubitata fide me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad haec capienda et intellegenda aliquis idoneus per se reperitur, quae angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo peccator indignus, terra et cinis, de tam alto sacramento investigare potero et capere?

2. Domine, in simplicitate cordis, in bona et firma fide atque in tua iussione ad te cum spe ac reverentia accedo et vere credo, quia tu praesens es hic in sacramento Deus et homo. Vis ergo, ut te suscipiam et me ipsum tibi in caritate uniam. Unde tuam precor clementiam et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liquefiam et amore pereffluam atque de nulla consolatione alia me amplius intromittam. Est enim hoc altissimum et dignissimum sacramentum salus animae et corporis, medicina omnis spiritualis

languoris, in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur et minuuntur, gratia maior infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, et caritas ignescit et dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es et adhuc saepius largiris in hoc sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, susceptor animae meae, reparator infirmitatis humanae et totius dator consolationis aeternae. Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis et de imo deiectionis propriae ad spem tuae protectionis erigis atque nova quadam gratia eos intus recreas et illustras, ut qui anxii primum et sine affectione se ante communionem senserant, postea refecti cibo potuque caelesti in melius se mutatos inveniant. Quod idcirco cum electis tuis ita dispensanter agis, ut veraciter agnoscant et patenter experiantur, quam nihil ex semet ipsis habeant et quid bonitatis ac gratiae ex te consequantur, quia ex semet ipsis frigidi, duri ac indevoti, ex te autem ferventes, alacres et devoti esse merentur. Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens non modicum suavitatis inde non reportat? Aut quis iuxta ignem copiosum stans non parum caloris inde non percipit? Et tu fons es semper plenus et superabundans, ignis iugiter ardens et numquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen caelestis fistulae, ut saltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandam sitim meam, ut non penitus exardescam.

Et si necdum totus caelestis et tam ignitus ut Cherubim et Seraphim esse possum, conabor tamen devotioni insistere et cor meum praeparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deest, bone Iesu, Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus es vocare dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis; et ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor et premor, et non est, qui adiuvet, non est, qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, Salvator meus, cui committo me et omnia mea, ut me custodias et perducas in vitam aeternam. Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui corpus tuum et sanguinem in cibum et potum mihi parasti. *Praesta, Domine Deus, salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui crescat meae devotionis affectus.*

CAPUT V.

De dignitate sacramenti et statu sacerdotali.

SI haberes angelicam puritatem et sancti Ioannis Baptistae sanctitatem, non esses dignus hoc sacramentum accipere vel tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, quod homo consecret et tractet Christi sacramen-

tum, ut sumat in cibum panem angelorum. Grande mysterium et magna dignitas sacerdotum, quibus datum est, quod angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes in ecclesia rite ordinati potestatem habent celebrandi et corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei utens verbo Dei per iussionem et institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est auctor et invisibilis operator, cui subest omne, quod voluerit, et paret omne, quod iusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo sacramento, quam proprio sensui aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum. Attende igitur et vide, cuius ministerium tibi traditum est per impositionem manus episcopi. Ecce sacerdos factus es et ad celebrandum consecratus; vide nunc, ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras et te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tuum, sed artiori iam alligatus es vinculo disciplinae et ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus et aliis bonae vitae exemplum praebere. Eius conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum angelis in caelo aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus Christi vices gerit, ut Deum pro se ac pro omni populo suppliciter et humiliter roget. Habet ante se et retro dominicae crucis signum ad memorandam iugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat et

sequi ferventer studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa quaelibet illata ab aliis clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat et se medium inter Deum et peccatores constitutum esse sciat. Nec ab oratione nec ab oblatione sancta torpescat, donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur. Quando sacerdos celebrat, Deum honorat, angelos laetificat, ecclesiam aedificat, vivos adiuvat, defunctis requiem praestat et sese omnium bonorum participem efficit.

CAPUT VI.

Interrogatio de exercitio ante communionem.

CUM tuam dignitatem, Domine, et meam vilitatem penso, valde contremisco et in me ipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; et si indigne me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus et consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium sacrae communioni congruum. Utile est enim scire, qualiter scilicet devote ac reverenter tibi praeparare debeam cor meum ad recipiendum salubriter tuum sacramentum seu etiam celebrandum tam magnum et divinum sacrificium.

CAPUT VII.

De discussione propriae conscientiae et emendationis proposito.

SUPER omnia cum summa humilitate cordis et supplici reverentia, cum plena fide et pia intentione honoris Dei ad hoc sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum oportet accedere Dei sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam et pro posse tuo vera contritione et humili confessione eam munda et clarifica ita, ut nihil grave habeas aut scias, quod te remordeat et liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali et pro cotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas. Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce et dole, quod adhuc ita carnalis sis et mundanus, tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus, tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam saepe multis vanis phantasiis implicatus, tam multum inclinatus ad exteriora, tam neglegens ad interiora, tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem, tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem, tam curiosus ad nova audienda et pulchra intuenda, tam remissus ad humilia et vilia amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, tam parcus

ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens ad tacendum, tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus, tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigilias sacras, tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum, tam neglegens in horis persolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando, tam cito distractus, tam raro tibi plene collectus, tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam, tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum, tam laetus ad prospera, tam debilis in adversis, tam saepe multa bona proponens et modicum ad effectum perducens.

3. His et aliis defectibus tuis cum dolore et magna displicentia propriae infirmitatis confessis et deploratis firmum statue propositum emendandi vitam tuam et semper in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione et integra voluntate offer te ipsum in honorem nominis mei in ara cordis tui holocaustum perpetuum, corpus tuum scilicet atque animam mihi fideliter committendo, quatenus sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere et sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior et satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam se ipsum pure et integre cum oblatione corporis mei in missa et in communione Deo offerre. Si homo fecerit, quod in se est, et vere paenituerit, quotienscumque pro venia et gratia ad me accesserit: *vivo ego Domi-*

nus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur et vivat, quoniam *peccatorum suorum non recordabor amplius,* sed cuncta ipsi indulta erunt.

CAPUT VIII.

De oblatione Christi in cruce et proprio resignatione.

SICUT ego me ipsum expansis in cruce manibus et nudo corpore pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli ita, ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinae placationis transierit, ita debes et tu temet ipsum mihi voluntarie in oblationem puram et sanctam cotidie in missa cum omnibus viribus et affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre. Quid magis a te requiro, quam ut te studeas mihi ex integro resignare? Quidquid praeter temet ipsum das, nihil curo, quia non quaero datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis praeter me, ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis te non oblato. Offer te mihi et da te totum pro Deo, et erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te, dedi etiam totum corpus meum in cibum et sanguinem in potum, ut totus tuus essem, et tu meus permaneres. Si autem in te ipso steteris nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua praecedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis et gratiam. Ideo enim tam

pauci illuminati et liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia mea : *Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo, si optas meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAPUT IX.

Quod nos et omnia nostra Deo debemus offerre et pro omnibus orare.

DOMINE, omnia tua sunt, quae in caelo sunt et in terra. Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre et tuus perpetuo permanere. Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium et in sacrificium laudis perpetuae. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi corporis, quam tibi hodie in praesentia angelorum invisibiliter adsistentium offero, ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quae commisi coram te et sanctis angelis tuis a die, quo primum peccare potui, usque ad diem hanc, super placabili altari tuo, ut tu omnia pariter incendas et comburas igne caritatis tuae et deleas universas maculas peccatorum meorum et conscientiam meam ab omni delicto emundes et restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo et in osculum pacis me misericorditer recipiendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis nisi

humiliter ea confiteri et lamentari et tuam propitiationem incessanter deprecari? Deprecor te, exaudi me propitius; ecce ego asto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea umquam amplius perpetrare, sed pro eis doleo et dolebo, quamdiu vixero; paratus sum paenitentiam agere et pro posse satisfacere. Dimitte mihi, Deus meus, dimitte mihi omnia peccata mea propter nomen sanctum tuum et salva animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce ego committo me misericordiae tuae, resigno me manibus tuis; age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam et iniquitatem!

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfecta, ut tu ea emundes et sanctifices, ut ea grata habeas et accepta tibi facias et semper ad meliora trahas nec non ad beatum et laudabilem finem me pigrum et inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum omniumque carorum meorum et eorum, qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, et qui orationes et missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive iam saeculo defuncti sint: ut omnes sibi auxilium gratiae tuae, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a poenis advenire sentiant, et ut ab omnibus malis erepti gratias tibi magnificas laeti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces et hostias placationis pro illis specialiter, qui me in aliquo laeserunt, contristaverunt aut vituperaverunt, vel aliquod

damnum vel gravamen intulerunt; pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter, ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram et disceptationem et, quidquid potest laedere animas nostras et fraternam dilectionem minuere. Miserere, miserere, Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus et fac nos tales exsistere, ut simus digni gratia tua perfrui et ad vitam proficiamus aeternam. Amen.

CAPUT X.

Quod sacra communio de facili non est relinquenda.

FREQUENTER recurrendum est ad fontem gratiae ac divinae misericordiae, ad fontem bonitatis et totius puritatis, quatenus a passionibus tuis et vitiis curari valeas et contra universas tentationes et fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus, sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur fideles et devotos, quantum praevalet, retrahere atque impedire.

2. Cum enim quidam sacrae communioni se aptare disponunt, peiores satanae immissiones patiuntur. Ipse namque spiritus nequam, ut in Iob scribitur, venit inter filios Dei, ut solita illos

nequitia sua perturbet aut timidos nimium reddat et perplexos, quatenus affectum eorum minuat vel fidem impugnando auferat, si forte aut omnino communionem relinquant aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandum de versutiis et phantasiis illius quantumlibet turpibus et horridis, sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Contemnendus est miser et deridendus, nec propter insultus eius et commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda communio.

3. Saepe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda et anxietas quaedam de confessione facienda. Age secundum consilium sapientum et depone anxietatem et scrupulum, quia impedit gratiam Dei et devotionem mentis destruit. Propter aliquam parvam tribulationem vel gravitatem sacram ne dimittas communionem, sed vade citius confiteri et omnes offensiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem aut sacram differre communionem? Expurga te cumprimis, exspue velociter venenum, festina accipere remedium et senties melius, quam si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius eveniet, et sic diu posses a communione impediri et magis ineptus fieri. Quanto citius vales, a praesenti gravitate atque inertia te ipsum excutias, quia nihil prodest diu anxiari, diu cum turbatione transire et ob cotidiana obstacula se a divinis sequestrare. Immo plurimum nocet diu communionem protelare; nam et communiter gravem torporem solet inducere talis protelatio. Pro

dolor! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt et communionem sacram idcirco differre cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam dare se teneantur.

5. Heu quam modicam caritatem et debilem devotionem habent, qui sacram communionem tam faciliter postponunt! Quam felix ille Deoque acceptus habetur, qui sic vivit et tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus et bene affectus esset, si ei liceret, ac sine nota id agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia. Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare debet et facere, quod in se est; et Dominus aderit desiderio suo pro voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cum vero legitime praepeditus est, habebit semper bonam voluntatem et piam intentionem communicandi et sic non carebit fructu sacramenti. Potest enim quilibet devotus omni die et omni hora ad spiritualem Christi communionem salubriter et sine prohibitione accedere, et tamen certis diebus et statuto tempore corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere ac magis laudem Dei et honorem praetendere, quam suam quaerere consolationem. Nam totiens mystice communicat et invisibiliter reficitur, quotiens incarnationis Christi mysterium passionemque devote recolit et in amorem eius accenditur.

7. Qui aliter se non praeparat nisi instante festo vel consuetudine compellente, saepius imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert,

quotiens celebrat aut communicat. Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum et communem modum eorum, cum quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam et taedium, sed communem servare viam secundum maiorum institutionem et potius aliorum servire utilitati quam propriae devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

Quod corpus Christi et sacra scriptura maxime sunt animae fideli necessaria.

O DULCISSIME Domine Iesu, quanta est dulcedo devotae animae tecum epulantis in convivio tuo, ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in praesentia tua ex intimo affectu lacrimas fundere et cum pia Magdalena pedes tuos lacrimis rigare. Sed ubi est haec devotio? ubi lacrimarum sanctarum copiosa effusio? Certe in conspectu tuo et sanctorum angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet atque ex gaudio flere. Habeo enim te in sacramento vere praesentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria te ac divina claritate conspicere oculi mei ferre non possent, sed neque totus mundus ad fulgorem maiestatis gloriae tuae subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meae consulis, quod te sub sacramento abscondis. Habeo vere et adoro, quem angeli adorant in caelo, sed ego

adhuc interim in fide, illi autem in specie ac sine velamine. Me oportet contentum esse lumine verae fidei et in ea ambulare, donec aspiret dies aeternae claritatis et umbrae figurarum inclinentur. *Cum autem venerit*, *quod perfectum est*, cessabit usus sacramentorum, quia in caelesti gloria beati non egent medicamine sacramentali; gaudent enim sine fine in praesentia Dei facie ad faciem gloriam eius speculantes et de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati gustant Verbum Dei carnem factum, sicut *fuit ab initio* et *manet in aeternum*.

3. Memor cum sim horum mirabilium, grave mihi fit taedium etiam quodlibet spirituale solacium, quia, quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio et audio. Testis es tu mihi Deus, quia nulla res me consolari potest, nulla quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero aeternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile durante me in hac mortalitate; ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam et me ipsum in omni desiderio tibi submittam. Nam et sancti tui, Domine, qui tecum iam in regno caelorum exsultant, in fide ac patientia magna, dum viverent, adventum gloriae tuae exspectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solacio et vitae speculo atque super haec omnia sanctissimum corpus tuum pro singulari remedio et refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaxime sentio in hac vita, sine quibus importabilis mihi foret ista miserabilis vita. In carcere corporis huius detentus duobus egere me fateor, cibo scilicet ac lumine. Dedisti itaque mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectionem mentis et corporis et posuisti *lucernam pedibus meis verbum tuum*. Sine his duobus vivere non possem; nam verbum Dei lux est animae, sacramentum autem tuum panis vitae. Haec possunt etiam dici mensae duae hinc et inde in gazophylacio ecclesiae sanctae positae. Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est corpus Christi pretiosum; altera est divinae legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi, Domine Iesu, lux lucis aeternae, pro doctrinae sacrae mensa, quam nobis per servos tuos, prophetas et apostolos aliosque doctores ministrasti.

5. Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo caritatem tuam cenam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus et sanguinem proposuisti manducandum, laetificans omnes fideles convivio sacro et calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciae paradisi, et epulantur nobiscum angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum maiestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere et ceteris ministrare! O quam mundae debent esse manus

illae, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor sacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor puritatis! Ex ore sacerdotis nullum nisi sanctum, nullum nisi honestum et utile verbum procedere debet, qui tam saepe Christi accipit sacramentum.

7. Oculi simplices et pudici esse debent, qui Christi corpus intueri, manus purae atque in caelum elevatae, quae Creatorem caeli et terrae solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in lege dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, Dominus Deus vester.*

8. Adiuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut, qui officium sacerdotale suscepimus, digne ac devote in omni puritate tibi et conscientia bona famulari valeamus. Etsi non possumus in tanta innocentia vitae conversari, ut debemus, concede nobis tamen digne flere mala, quae gessimus, et in humilitatis ac bonae voluntatis proposito tibi ferventius de cetero deservire.

CAPUT XII.

Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo praeparare.

EGO sum puritatis amator et dator sanctitatis. Ego cor purum quaero, et ibi est locus requietionis meae. Para mihi cenaculum grande stratum, et *faciam apud te pascha cum discipulis meis.* Si vis, ut veniam ad te atque apud te maneam, *expurga vetus fermentum* et munda cordis tui habitaculum. Exclude totum

saeculum et omnem vitiorum tumultum, sede *tamquam passer solitarius in tecto* et cogita excessus tuos *in amaritudine animae* tuae. Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum et pulcherrimum praeparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic praeparationi ex merito tuae actionis, etiamsi per annum integrum te praeparares et nihil aliud in mente haberes. Sed ex sola pietate et gratia mea permitteris ad mensam meam accedere, ac si mendicus ad prandium vocetur divitis, et ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, nisi se humiliare et regratiari. Fac, quod in te est, et diligenter facito non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, cum reverentia et affectu accipe corpus dilecti Domini Dei tui dignantis ad te venire. Ego sum, qui te vocavi, ego sum, qui iussi fieri, ego supplebo, quod tibi deest: veni et suscipe me.

3. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo, non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes fervorem, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa; ne desistas, donec merearis micam aut guttam gratiae salutaris accipere. Tu mei indiges, non tui ego indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare ac meliorare venio. Tu venis, ut ex me sanctificeris et mihi uniaris, ut novam gratiam recipias et de novo ad emendationem accendaris. *Noli neglegere hanc gratiam*, semper praepara cum omni diligentia cor tuum et introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum praepares te ad devotionem ante communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea post sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam ante devota praeparatio. Nam bona postmodum custodia optima iterum est praeparatio ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solacia. Cave a multiloquio, mane in secreto et fruere Deo tuo. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes ita, ut iam ultra non in te, sed in me absque omni sollicitudine vivas.

CAPUT XIII.

Quod toto corde anima devota Christi unionem in sacramento affectare debet.

QUIS mihi det, Domine, *ut inveniam te* solum et aperiam tibi totum cor meum et fruar te, sicut desiderat anima mea, *et iam me nemo despiciat*, nec ulla creatura me moveat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris, et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui et amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar et cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham magisque per sacram communionem vel frequentem celebrationem caelestia et aeterna sapere discam. Ah, Domine Deus, quando ero tecum totus unitus et absorptus meique totaliter

oblitus? Tu in me, et ego in te; et sic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es *dilectus meus, electus ex milibus*, in quo complacuit animae meae habitare omnibus diebus vitae suae. Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera, extra quem labor et dolor et infinita miseria. *Vere tu es Deus absconditus*, et consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus. *O quam suavis est spiritus tuus, Domine*, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de caelo descendente illos reficere dignaris. Vere *non est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi sicut tu Deus noster ades* universis fidelibus tuis, quibus ad cotidianum solacium et cor erigendum in caelum te tribuis ad edendum et fruendum.

3. Quae est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs christiana? Aut quae creatura sub caelo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia, o admirabilis dignatio, o amor immensus homini singulariter impensus! Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro caritate tam eximia? Non est aliud, quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam et intime coniungam. Tunc exsultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

CAPUT XIV.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad corpus Christi.

O *QUAM magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te!* Quando recordor devotorum aliquorum ad sacramentum tuum, Domine, cum devotione maxima et affectu accedentium, tunc saepius in me ipso confundor et erubesco, quod ad altare tuum et sacrae communionis mensam tam tepide et frigide accedo; quod ita aridus et sine affectione cordis maneo; quod non sum totaliter accensus coram te, Deo meo, nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui prae nimio desiderio communionis et sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt abstinere, sed ore cordis et corporis pariter ad te Deum, fontem vivum, medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum cum omni iucunditate et spirituali aviditate accepissent.

2. O vere ardens fides eorum, probabile exsistens argumentum sacrae praesentiae tuae. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis de Iesu ambulante cum eis. Longe est a me saepe talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor. Esto mihi propitius, Iesu bone, dulcis et benigne, et concede pauperi mendico tuo vel in-

terdum modicum te cordiali affectu amoris tui in sacra communione sentire, ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat, et caritas, semel perfecte accensa et caeleste manna experta, numquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi praestare et in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui advenerit, me clementissime visitare. Etenim licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magis inflammati desiderii desiderium habeo orans et desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri ac eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT XV.

Quod gratia devotionis humilitate et sui ipsius abnegatione acquiritur.

OPORTET te devotionis gratiam instanter quaerere, desideranter petere, patienter et fiducialiter exspectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiose cum ea operari ac Deo tempus et modum supernae visitationis, donec veniat, committere. Humiliare praecipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius sentis, sed non nimium deici nec inordinate contristari. Dat saepe Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore; dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper cito gratia daretur et pro voto

adesset, non esset infirmo homini bene portabile. Propterea in bona spe ac humili patientia exspectanda est devotionis gratia. Tibi tamen et peccatis tuis imputa, cum non datur vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit et abscondit, si tamen modicum et non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum grande vel modicum amoveris et perfecte viceris, erit, quod petisti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris neque hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quaesieris, sed integre te in ipso posueris, unitum te invenies et pacatum, quia nihil ita bene sapiet et placebit, sicut beneplacitum divinae voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit seque ab omni inordinato amore seu displicentia cuiuslibet rei creatae evacuaverit, aptissimus gratiae percipiendae ac dignus erit munere devotionis. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit; et quanto perfectius infimis quis renuntiaverit et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat et altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit et affluet et mirabitur et dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo et ipse se posuit totaliter in manu eius usque in saeculum. *Ecce sic benedicetur homo*, qui quaerit Deum in toto corde suo nec *in vanum accipit animam suam*. Hic in accipiendo sacram eucharistiam magnam promeretur divinae unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem, sed ad Dei gloriam et honorem.

CAPUT XVI.

Quod necessitates nostras Christo aperire et eius gratiam postulare debemus.

O DULCISSIME atque amantissime Domine, quem nunc devote desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam et necessitatem meam, quam patior, in quantis malis et vitiis iaceo, quam saepe sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione et levamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, et qui solus potes me perfecte consolari et adiuvare. Tu scis, quibus bonis indigeo prae omnibus, et quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce sto ante te pauper et nudus, gratiam postulans et misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina caecitatem meam claritate praesentiae tuae! Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infima et creata in contemptum et oblivionem! Erige cor meum ad te in caelum et ne dimittas me vagari super terram! Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas usque in saeculum, quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua praesentia accendas, comburas et in te transmutes, ut unus tecum efficiar spiritus per gratiam internae unionis et

liquefactionem ardentis amoris ; Ne patiaris me ieiunum et aridum a te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut saepius operatus es cum sanctus tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ignescerem et in me ipso deficerem, cum tu sis ignis semper ardens et numquam deficiens, amor corda purificans et intellectum illuminans?

CAPUT XVII.

De ardenti amore et vehementi affectu suscipiendi Christum.

CUM summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere, quemadmodum multi sancti et devotae personae in communicando te desideraverunt, qui tibi maxime in sanctitate vitae placuerunt et in ardentissima devotione fuerunt. O Deus meus, amor aeternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis! Cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio et dignissima reverentia, quam aliquis sanctorum umquam habuit et sentire potuit.

2. Et licet indignus sim omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissime inflammata desideria solus haberem. Sed et quaecumque potest pia mens concipere et desiderare, haec omnia tibi cum summa veneratione et intimo fervore praebeo et offero. Nihil opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte ac libentissime immolare.

Domine Deus meus, Creator meus et Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore, cum tali gratitudine, dignitate et puritate, cum tali fide, spe et caritate affecto te hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium humiliter ac devote respondit: *Ecce ancilla Domine, fiat mihi secundum verbum tuum.*

3. Et sicut beatus praecursor tuus, excellentissimus sanctorum, Ioannes Baptista, in praesentia tua laetabundus exsultavit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus; et postmodum, cernens iuxta mare Iesum ambulantem, valde se humilians devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi:* sic et ego magnis et sacris desideriis opto inflammari et tibi ex toto corde me ipsum praesentare. Unde et omnium devotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, supernaturales illuminationes et caelicas visiones tibi offero et exhibeo cum omnibus virtutibus et laudibus ab omni creatura in caelo et in terra celebratis et celebrandis pro me et omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus digne lauderis et in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitae laudationis et immensae benedictionis, quae tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuae iure debentur. Haec tibi reddo et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum atque ad reddendum mecum tibi gratias

et laudes omnes caelestes spiritus et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus et linguae et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa iubilatione et ardenti devotione magnificent! Et quicumque reverenter ac devote altissimum sacramentum tuum celebrant et plena fide recipiunt, gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur et pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata devotione ac fruitiva unione potiti fuerint et bene consolati ac mirifice refecti de sacra mensa caelesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

Quod homo non sit curiosus scrutator sacramenti, sed humilis imitator Christi subdendo sensum sacrae fidei.

CAVENDUM est a curiosa et inutili perscrutatione huius profundissimi sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi. *Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria.* Plus valet Deus operari, quam homo possit intellegere. Tolerabilis est pia et humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri et per sanas patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quae difficiles quaestionum relinquit vias et plana ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Fides a te exigitur et sincera vita, non altitudo intellectus neque pro-

funditas mysteriorum Dei. Si non intellegis nec capis, quae infra te sunt, quomodo comprehendes, quae supra te sunt? Subdere Deo et humilia sensum tuum fidei, et dabitur tibi scientiae lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide et sacramento; sed non est hoc ipsis imputandum sed inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis nec ad immissas a diabolo dubitationes responde, sed crede verbis Dei, crede sanctis eius et prophetis, et fugiet a te nequam inimicus. Saepe multum prodest, quod talia sustineat Dei servus. Nam infideles et peccatores non tentat, quos secure iam possidet; fideles autem devotos variis modis tentat et vexat.

4. Ergo cum simplici et indubitata fide et cum supplici reverentia ad sacramentum accede; et quidquid intellegere non vales, Deo omnipotenti secure committe! Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi nimium credit. Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus et abscondit gratiam curiosis et superbis. Ratio humana debilis est et falli potest, fides autem vera falli non potest.

5. Omnis ratio et naturalis investigatio fidem sequi debet, non praecedere nec infringere. Nam fides et amor ibi maxime praecellunt et occultis modis in hoc sanctissimo et superexcellentissimo sacramento operantur. Deus aeternus et immensus infinitaeque potentiae *facit magna et inscrutabilia* in caelo et in terra, nec est investigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, nec mirabilia essent nec ineffabilia dicenda.

INDEX LIBRORUM ET CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

Pag. 1—43.

LIBER SECUNDUS.

Pag. 44—68.

LIBER TERTIUS.

Pag. 69—169.

LIBER QUARTUS.

DE SACRAMENTO EUCHARISTIAE SIVE DE SACRA COMMUNIONE.

Pag. 170—207.

INDEX RERUM.

NUMERUS ROMANUS INDICAT LIBRUM; ARABICUS PRIOR CAPUT, ALTER PARAGRAPHUM.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

Z.

Chiswick Press
PRINTED BY CHARLES WHITTINGHAM AND CO.
TOOKS COURT, CHANCERY LANE, LONDON, E.C.